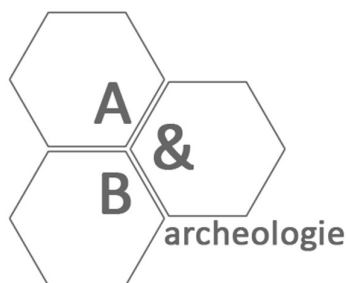

Archeologienota Drongen Elshout 25A

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

6-11-2025

Titel: Archeologienota Drongen Elshout 25A

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2025H106

Intern projectnummer: 2025.094

Locatiegegevens: provincie Oost-Vlaanderen, Drongen (Gent), Elshout 25A

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 98619,34 en Y: 193731,96; X: 98828,33 en Y: 193852,70

Oppervlakte plangebied: 5.567m²

Kadastergegevens: Gent, afdeling 27 Drongen/afdeling 1, sectie C, perceelnummer 311F (zie figuur 8)

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (erkend archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 06/11/2025

© Acke & Bracke bv, Dorpvaart 76, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	5
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	17
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.4.1. DRONGEN	19
2.4.2. PROJECTGEBIED	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	28
3. SYNTHESE	31
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	31
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	32
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	33
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	34
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	35
4. SAMENVATTING	37
5. BIBLIOGRAFIE	39
6. BIJLAGES	41

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Elshout 25A in Drongen (deelgemeente van Gent, provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de oppervlakte van de betrokken percelen groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksoopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en de omgeving errond. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.¹ Deze online databank is deels uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met wat dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Voor het bureauonderzoek werden de verschillende raadpleegbare bronnen geraadpleegd. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand van het plangebied is en werden de geplande werken onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd ten eerste afgetoetst of verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2024, *Inventaris*.

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

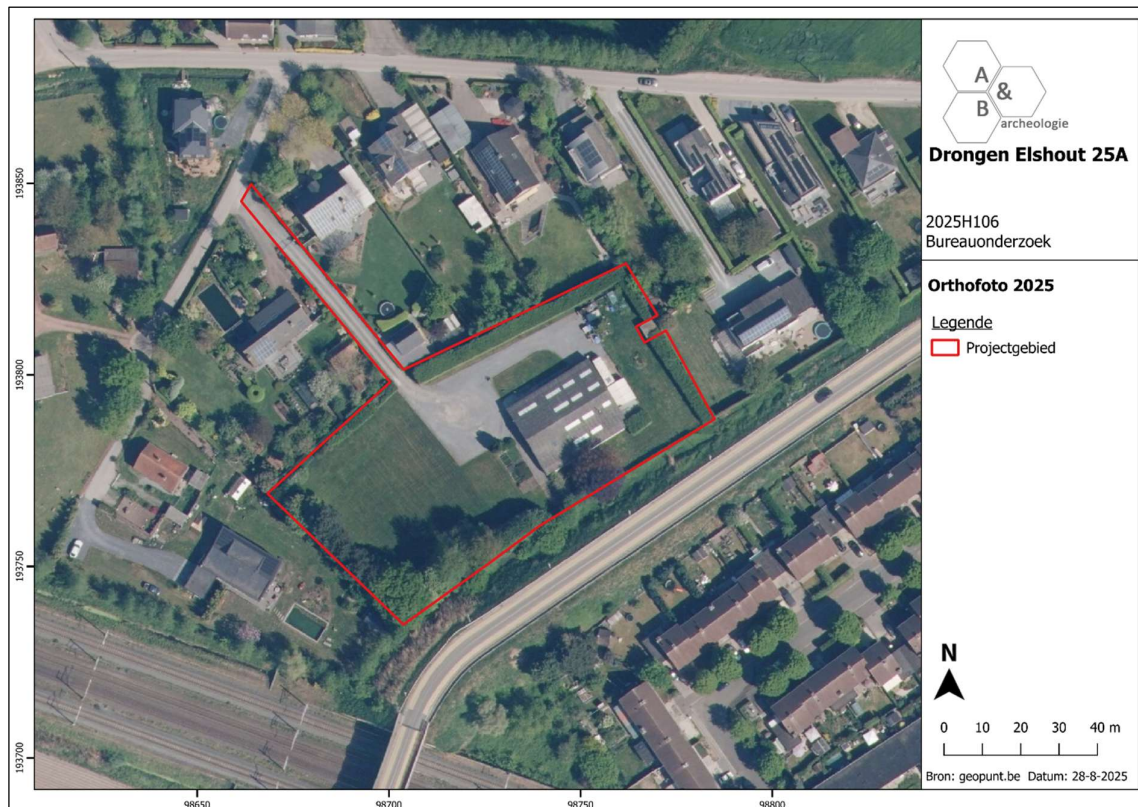
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied is ca. 5.567m² groot en situeert zich ten zuiden van de straat Elshout, ter hoogte van huisnummer 25A, en ten noordwesten van de Holisstraat. Het terrein heeft een quasi rechthoekige vorm en is via een smalle verharde weg verbonden met de straat Elshout in het noordwesten. In het oostelijke deel van het plangebied is op heden een loods aanwezig die in het noorden wordt omgeven door verhardingen. Het overige deel van het terrein is begroeid met gras en langs de randen komen hagen en bomen voor. Het plangebied wordt voornamelijk omgeven door woningen met omliggende tuinen. Ten zuiden loopt de spoorweg tussen Gent en Brugge. In de ruimere omgeving komen in het noorden, zuiden en westen ook nog landbouwgronden voor.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht op het plangebied vanop de Holisstraat in het oosten (bron: <https://www.google.com/maps>).

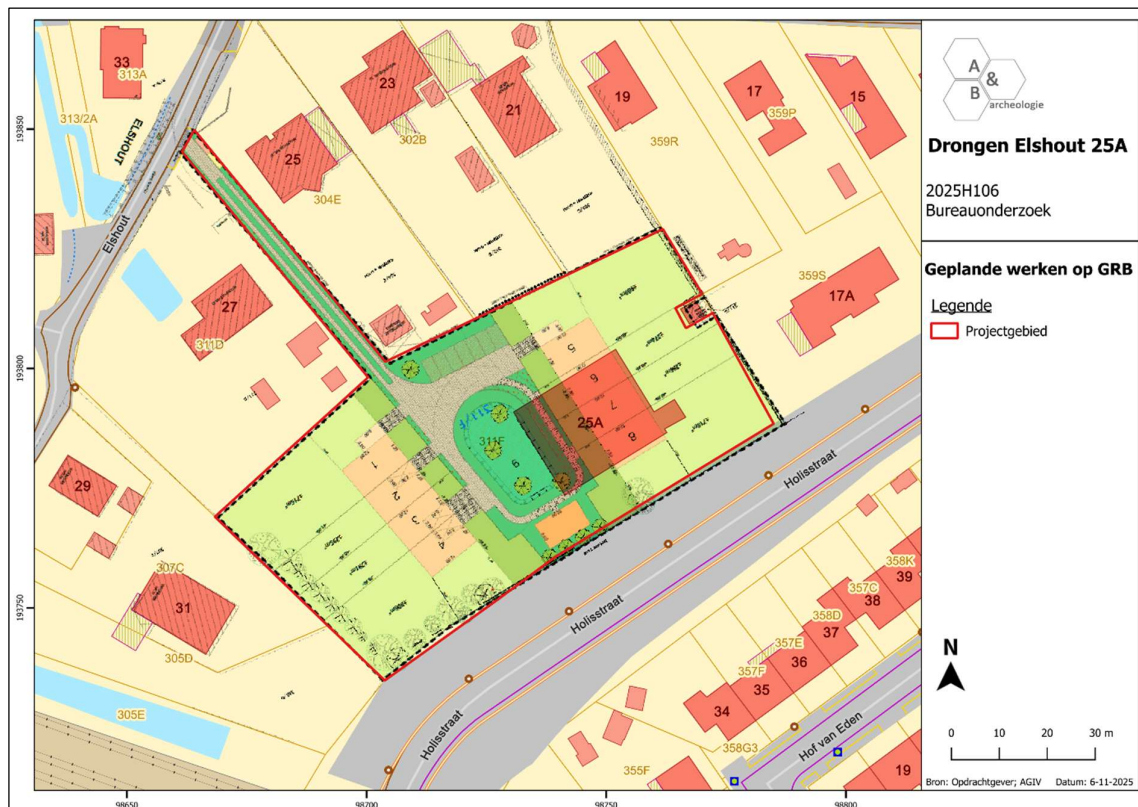

Figuur 3 Zicht op het plangebied vanop de Holisstraat in het zuiden (bron: <https://www.google.com/maps>).

2.2. Geplande werken

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing gesloopt worden en worden de verhardingen opgebroken. Ook de begroeiing wordt deels verwijderd. De bomen in het zuidwestelijke deel van het plangebied blijven echter deels behouden. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in acht nieuwe loten voor gesloten en halfopen bebouwing. De bouwloten worden omgeven door private tuinzones met een oprit. De nieuwe verkaveling zal ontsloten worden via een nieuwe wegnis die in het noordwesten zal aansluiten op de straat Elshout. De wegnis loopt binnen de verkaveling verder naar het zuiden en oosten en sluit aan op de opritten van loten 1 t.e.m. 5. Loten 7 t.e.m. 8 worden met de wegnis verbonden door paden. Rondom de wegnis worden parkeerstroken en gemeenschappelijke groenzones aangelegd. In het centrale deel van het terrein wordt hierbinnen een infiltratievoorziening aangelegd.

Er zullen grootschalige bodemingrepen plaatsvinden op het terrein: de sloop van de huidige bebouwing, het uitbreken van de verhardingen, het bouwrijp maken van het plangebied, de funderingswerken, de aanleg van nutsleidingen en nieuwe verhardingen, de omgevingsaanleg enz. Ook het werfverkeer zal een impact hebben op de bodem. Gezien het een verkavelingsdossier betreft, dient uitgegaan te worden van een potentieel integrale bodemverstoring van het volledige plangebied.

Figuur 4 Projectie van de nieuwe toestand op het GRB (bron: initiatiefnemer; geopunt.be).

Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

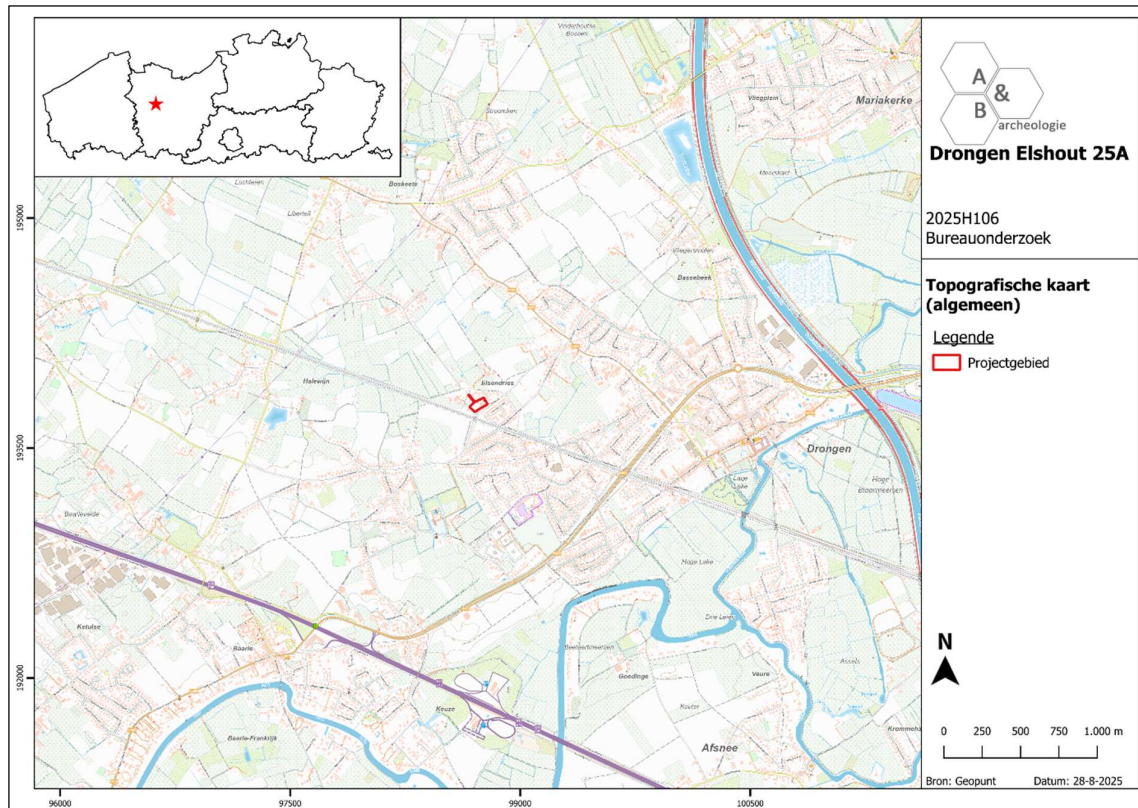
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

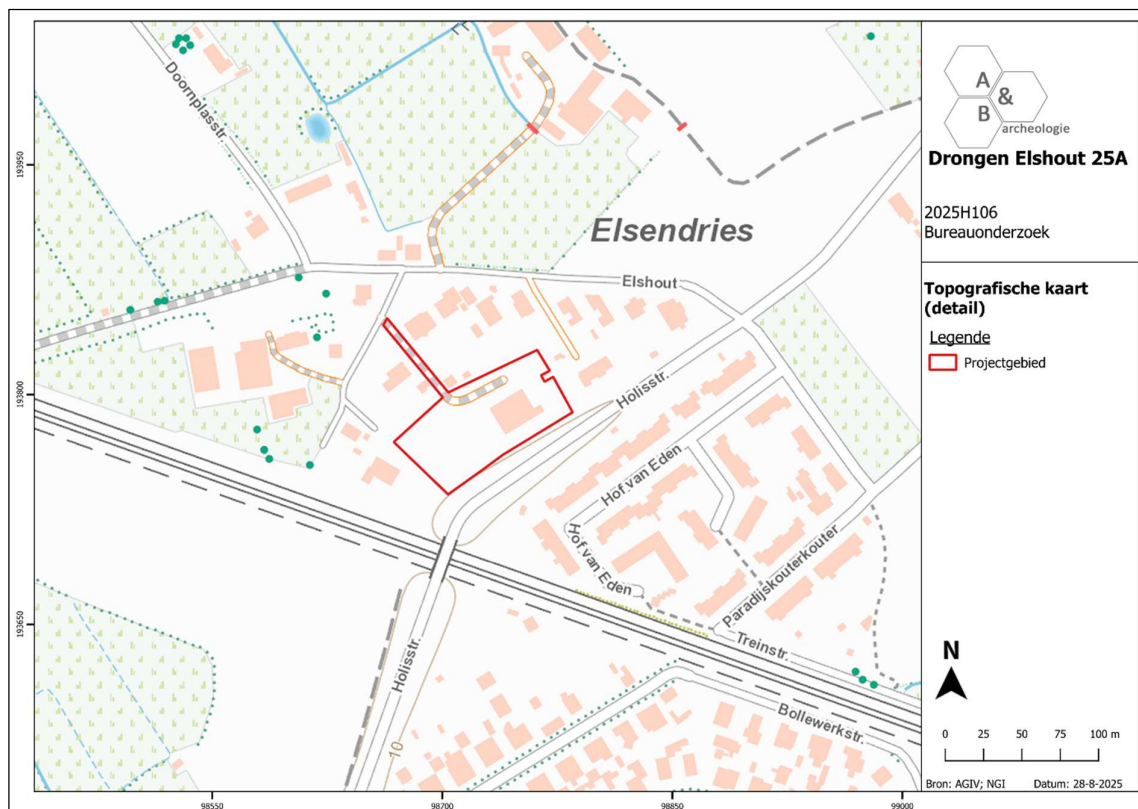
Drogen situeert zich centraal in de provincie Oost-Vlaanderen, ten westen van de stad Gent, waarvan het een deelgemeente is. Drogen wordt in het noorden begrensd door Lovendegem en Vinderhout, in het oosten door Mariakerke en Gent, in het zuiden door Sint-Denijs-Westrem, Afsnee, Sint-Martens-Latem en Sint-Martens-Leerne en in het westen door Vosselare, Landegem en Merendree. De Leie (in het zuiden), Merebeek (in het westen) en Kalebeek of Gavergracht (in het noorden) vormen de natuurlijke grenzen van de gemeente. Drongen kent elf wijken en drie parochies: Sint-Gerulfus (Dorp of centrum), Sint-Martinus (Baarle) en Onze-Lieve-Vrouw (Luchteren). De huidige gemeente Drongen omvat twee kernen, namelijk Drongen en Baarle, dat tot in 1805 een zelfstandige gemeente was. Het grondgebied van Drongen wordt van oost naar west doorsneden door de E40 en de spoorlijn Gent-Brugge. Deze scheidt ook Drongen (ten noorden) van Baarle (ten zuiden).

Het plangebied bevindt zich in de wijk Elsendries, op ca. 1,8km ten westen van het centrum van Drongen, meteen ten noorden van de spoorweg Gent-Brugge. Het wordt in het noorden omgeven door de Elshout en in het zuidoosten door de Holisstraat. Rondom het plangebied komen voornamelijk residentiële gebouwen voor die deel uitmaken van de wijk Elsendries ten noorden van de spoorweg en Varendries ten zuiden van de spoorweg. Verder ten noorden, zuiden en westen komen ook nog landbouwgronden voor. De Lieve vloeit op ca. 450m ten noorden en ca. 500m ten oosten van het plangebied en vormt de dichtstbijzijnde natuurlijke waterloop.

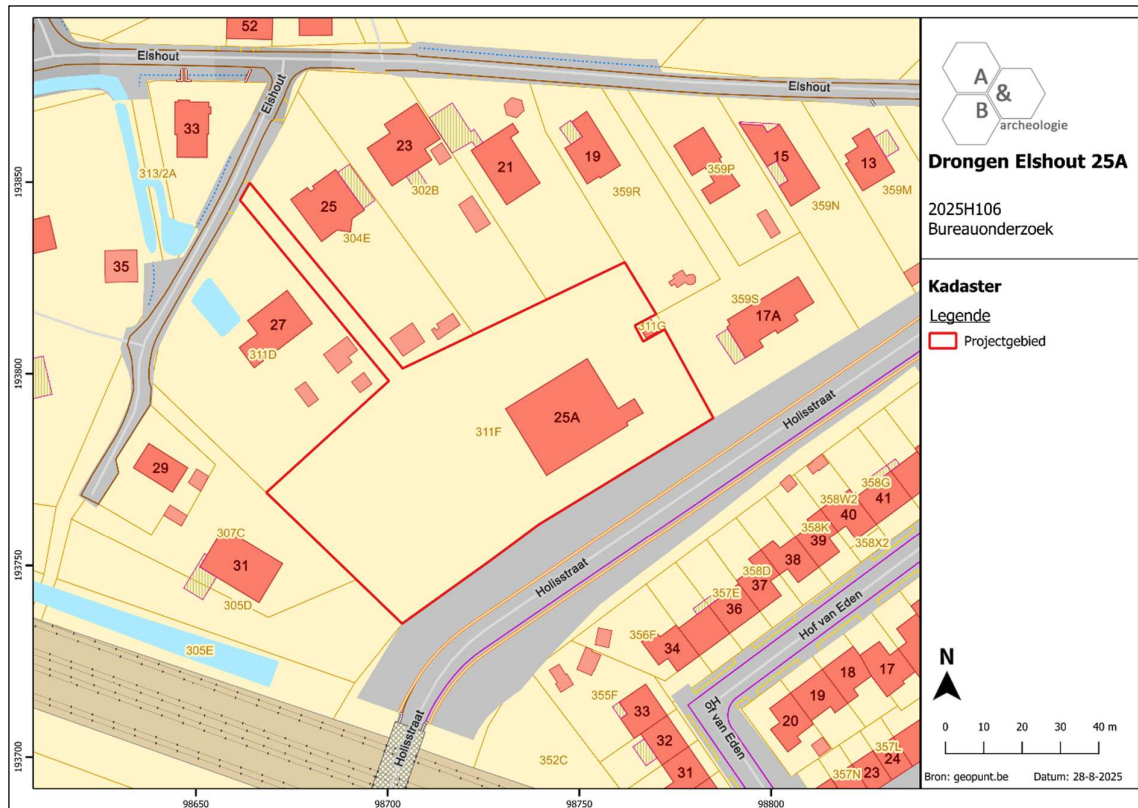
Op de bodemgebruikskaart van 2001 wordt het plangebied grotendeels ingekleurd als 'akkerbouw' en 'weiland'. In het noorden komt daarnaast een kleine zone 'andere bebouwing' voor. Dit komt deels overeen met het huidige gebruik, waarbij het oostelijke deel van het plangebied bebouwd en verhard is, terwijl de rest van het terrein in gebruik is als grasland, omringd door hagen en bomen.

Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

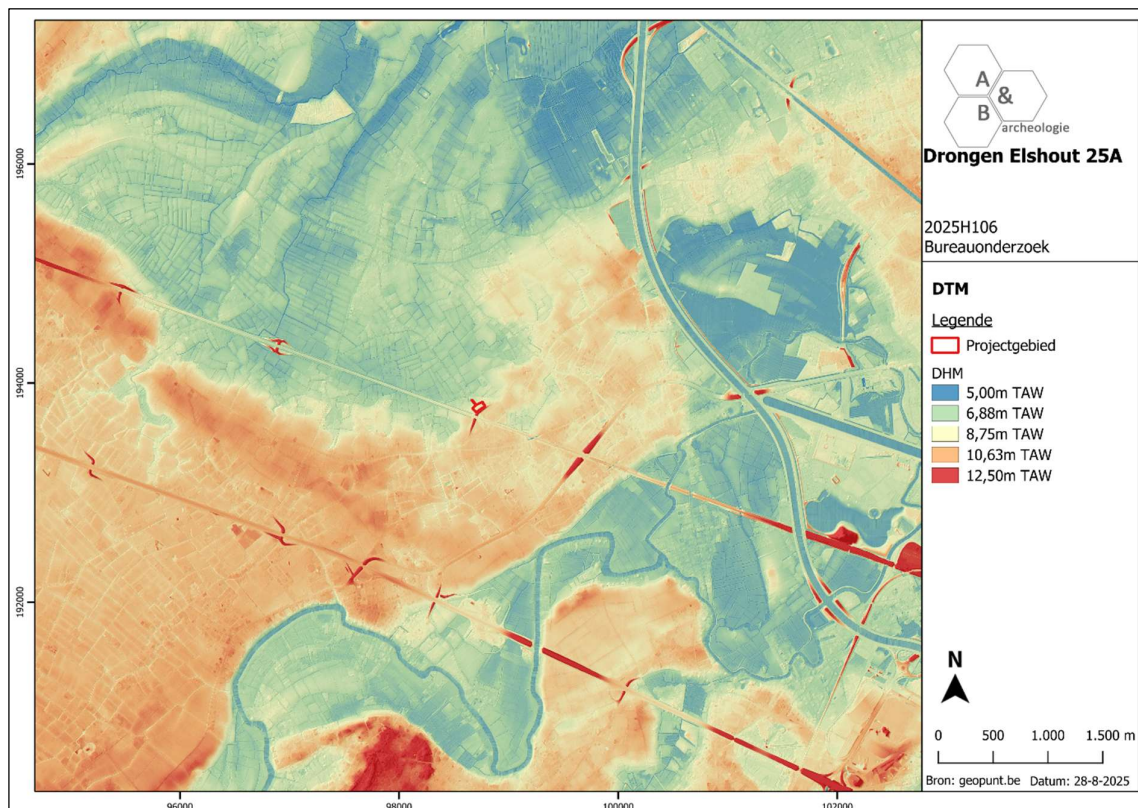

Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

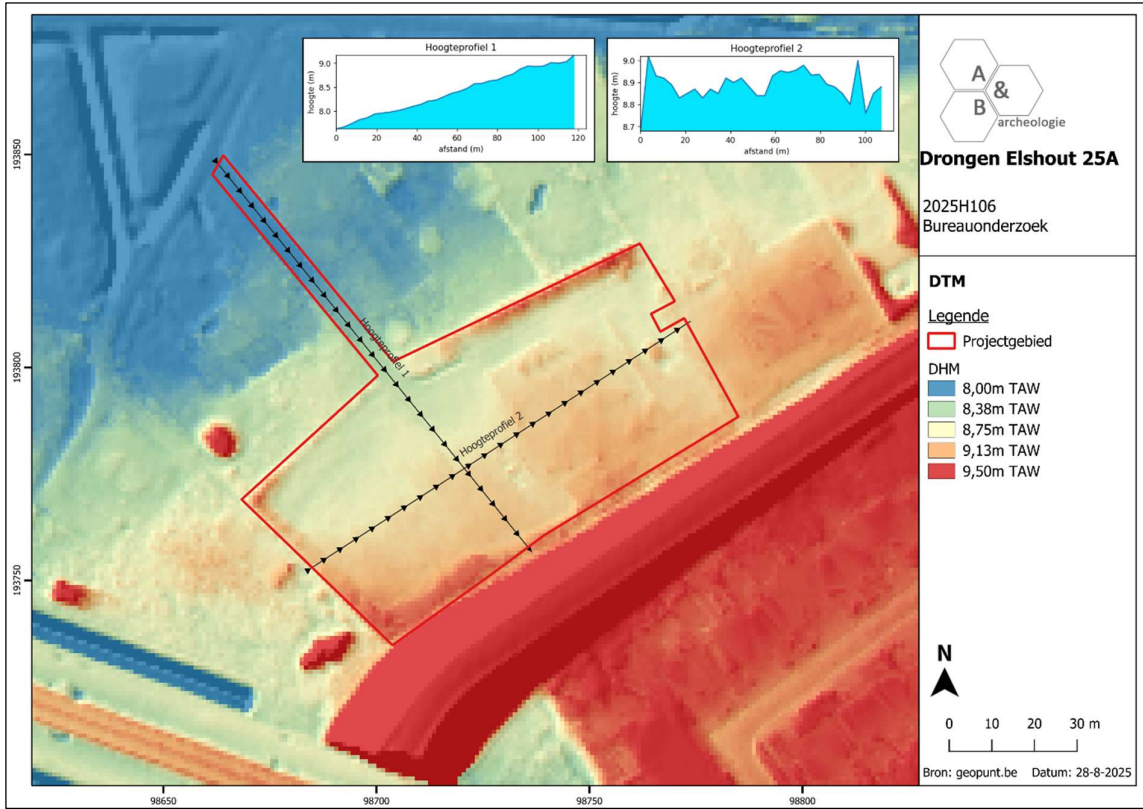
2.3.2. Landschappelijke situering

Drongen ontwikkelde zich op een hogere rug die in het noorden begrensd wordt door de vallei van de Lieve, de Merebeek en de Oude Kale, in het zuiden door de Leievallei, en in het oosten door de Ringvaart om Gent. Op het grondgebied van Drongen, in het zuidwesten, heeft de heuvelrug een maximale hoogte van ca. +10,7m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke flank van de heuvelrug, die in deze richting afloopt naar de vallei van de Lieve en de Merebeek. Dit is ook te zien op het detail van het digitaal hoogtemodel; het plangebied daalt immers geleidelijk van zuidoost (ca. +9,0m TAW) naar noordwest (ca. 7,6m TAW). Op het gedetailleerd hoogtemodel zijn ook de bebouwing en begroeiing te onderscheiden als hoger gelegen zones, terwijl de verhardingen rond het gebouw iets lager gelegen lijken te zijn. Ten zuiden van het plangebied komt een opvallend hoger gelegen zone voor. Het gaat om de Holisstraat, die hier een brug vormt over de spoorweg.

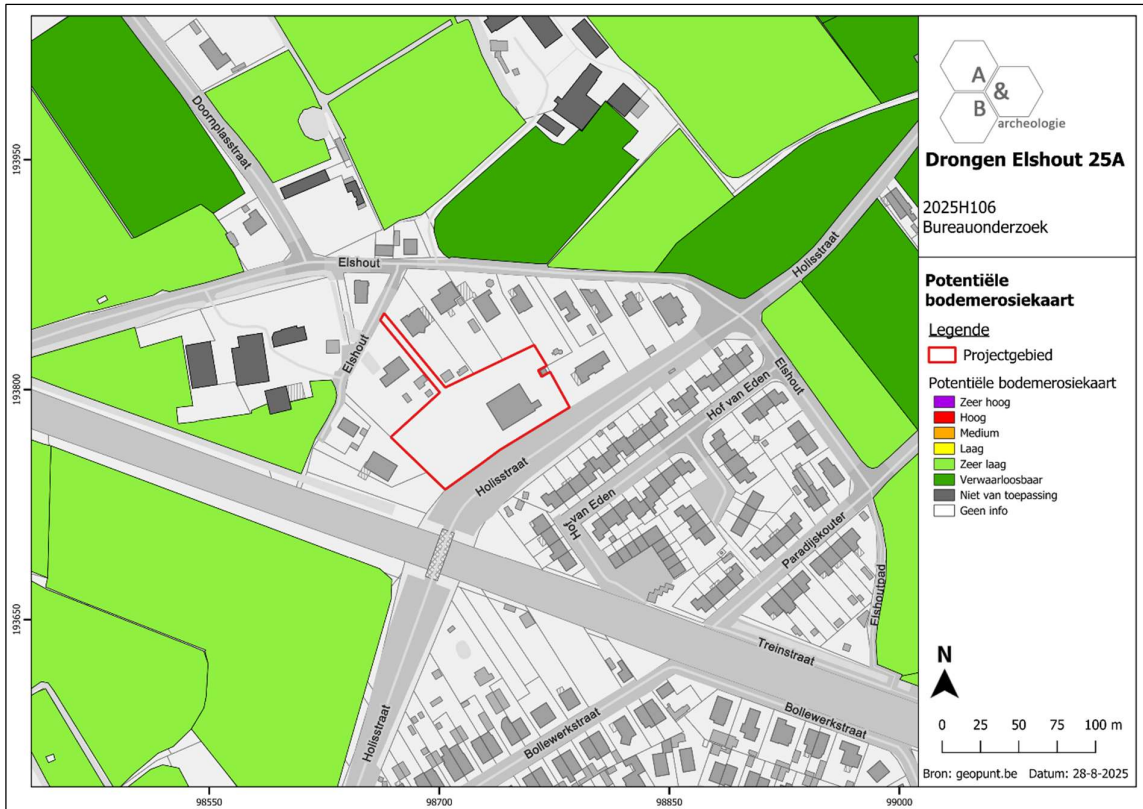
Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd, wat aangeeft dat er geen informatie voorhanden is voor de betreffende percelen. Aan percelen met gelijkaardige landschappelijke kenmerken in de directe omgeving wordt voornamelijk een verwaarloosbare tot zeer lage erosiegraad toegekend. Eenzelfde verwachting geldt voor het plangebied.

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

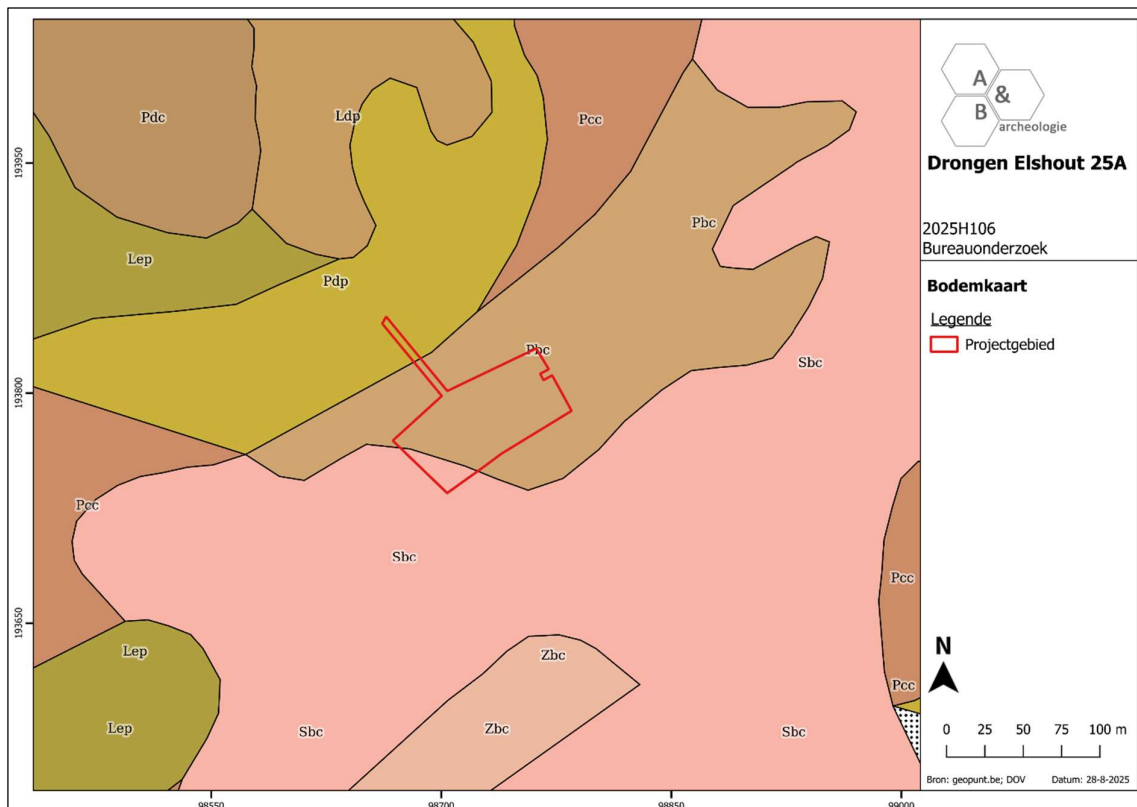

Figuur 12 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart worden binnen het plangebied drie verschillende bodemtypes aangeduid:

- In de noordelijke weg komen matig natte lichte zandleembodems zonder profielontwikkeling (type Pdp) voor. Deze bodems zijn grotendeels opgebouwd uit colluviaal materiaal. De bovengrond is donkergrijsbruin en gaat over naar bruingrijs tot grijs met roestverschijnselen die beginnen tussen 40cm en 60cm. In de diepere horizonten (>70cm) is het materiaal bleekgrijs met fijne roestvlekken. In de winter zijn deze gronden nat, maar in de zomer kennen ze een relatief gunstige waterhuishouding.
- Over het grootste deel van het plangebied worden droge lichte zandleemgronden met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (type Pbc) aangegeven. Deze bodems hebben een ca. 25cm à 50cm dikke Ap-horizont die een donkergrijsbruine kleur heeft en matig humeus is. Hieronder situeert zich een verbrokkelde B-horizont. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120cm. Dergelijke gronden zijn te droog in de zomer en fris in het voorjaar.
- In het zuidwestelijke deel van het terrein worden tot slot droge lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont (type Sbc) gekarteerd. Ze kennen een ca. 25cm dikke bouwvoor die een donkergrijsbruine kleur heeft en rust op een gedeeltelijk opgeloste textuur B-horizont waarin ijzerconcreties voorkomen (prepodzol). Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120cm. Deze bodems zijn te droog in de zomer en zijn gevoelig voor verstuiwing.

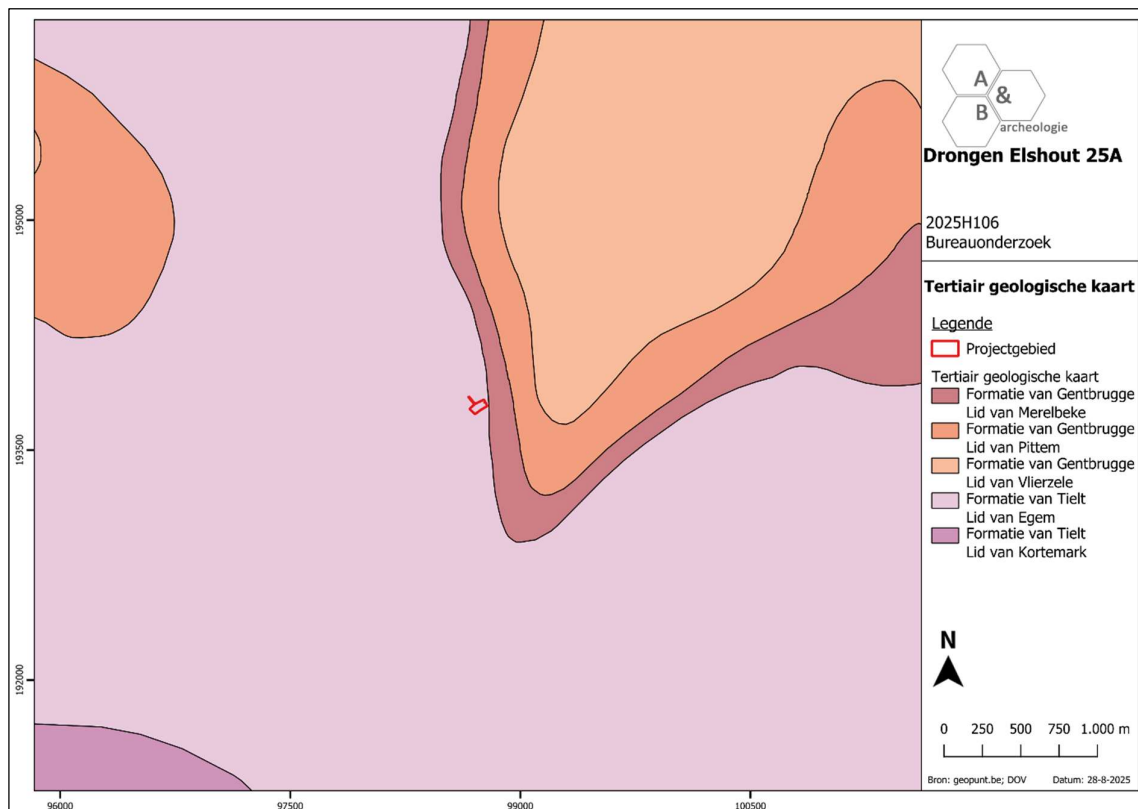

Figuur 13 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: DOV).

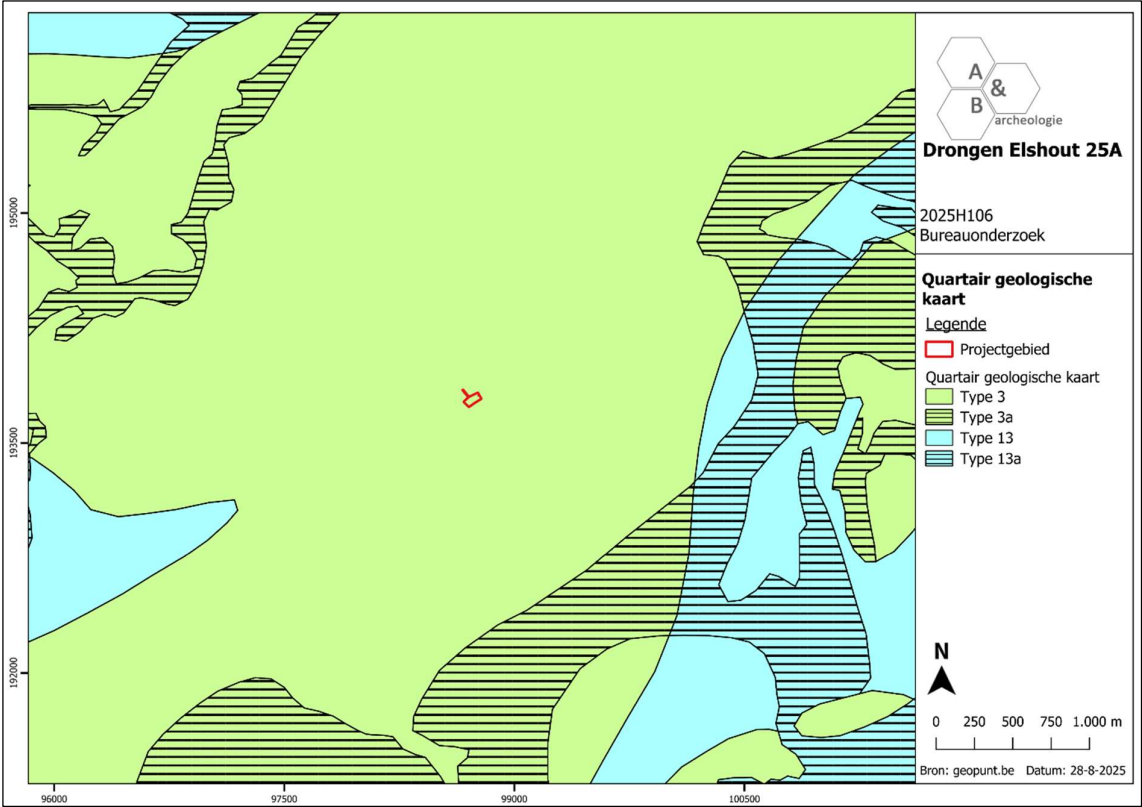
2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Tielt, het Lid van Egem. Deze geologische eenheid wordt gekenmerkt door een grijsgroen, glauconiet- en glimmerhoudend zeer fijn zand en bevat kleilagen en zandsteenbanken. Meteen ten oosten wordt het Lid van Merelbeke uit de Formatie van Gentbrugge aangegeven. Deze eenheid wordt gekenmerkt door een blauwgrijze tot donkergrijze klei waarin dunne zandlensjes, organisch materiaal en pyrietachtige concreties voorkomen.

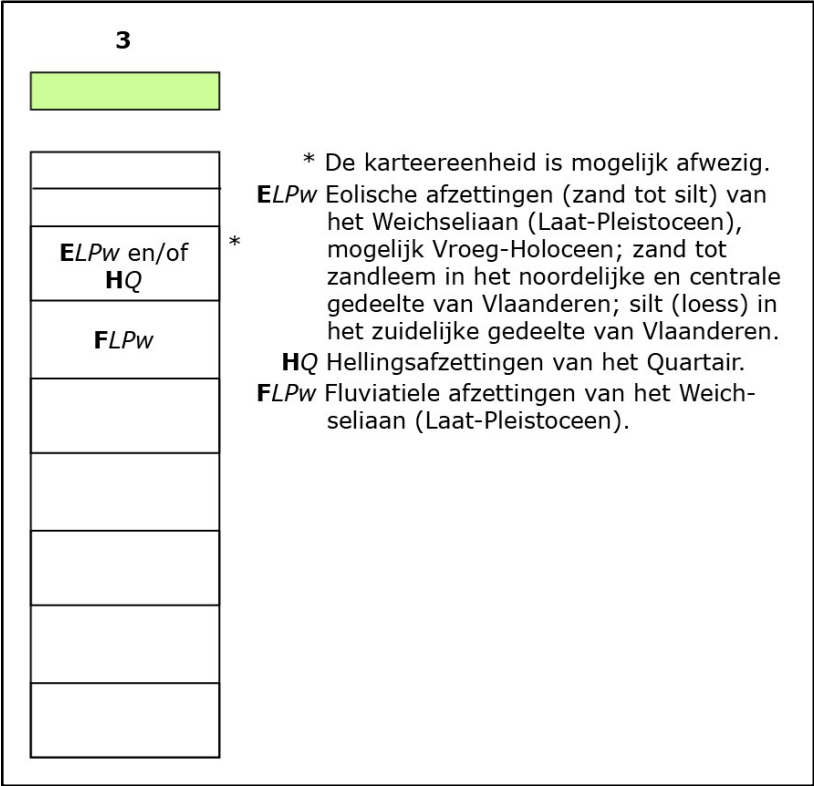
De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit type 3: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen boven op de Pleistocene sequentie (3). De Pleistocene sequentie bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen en/of uit hellingsafzettingen van het Quartair. Deze kunnen echter ook afwezig zijn. Onderliggend komen fluviale afzettingen van het Weichseliaan (**FLPw**) voor.

Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 3 (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

2.4.1. Drongen⁶

Archeologische vondsten tonen aan dat het grondgebied van Drongen reeds bewoond werd in de prehistorie. Onder meer aan de Bourgoyen zijn daarnaast ook Romeinse sporen en vondsten aangetroffen.

De oudste historische vermelding van 'Truncinas' dateert uit 820-822. De heerlijkheid Drongen wordt tot een van de oudste heerlijkheden gerekend. Ze behoorde toe aan de graven van Vlaanderen en ressorteerde vanaf de 11de eeuw onder het huis van Aalst en vervolgens was ze in eigendom van de heren van Kortrijk. Jean-Baptiste d'Hane-Steenhuysse was de laatste bezitter van de heerlijkheid. Naast de heerlijkheid Drongen bevonden zich nog zeventien andere heerlijkheden binnen het huidige grondgebied van de gemeente, waaronder de heerlijkheid van de abdij. De abdij, oorspronkelijk een kapittel van seculiere monniken, gaat vermoedelijk terug tot in de 7de eeuw. In de 12de eeuw werd ze door Iwein van Aalst omgevormd tot een benedictijnenabdij. De 19de-eeuwse vernieuwde abdijkerk fungeert op heden als de parochiekerk van Drongen.

Drongen bleef tot in het midden van de 20ste eeuw een sterk landelijke gemeente met verspreide hoeves en kastelen. Door de aanleg van enkele belangrijke verbindingswegen, waaronder de spoorweg Gent-Brugge in 1832, de autosnelweg E40 in 1950 en de opening van de Ringvaart in 1969, nam de bevolking, en dus ook de bebouwing, sterk toe.

2.4.2. Projectgebied

Concrete gegevens over de ontwikkeling van het plangebied gedurende laatste eeuwen, zijn terug te vinden in historische kaarten en luchtfoto's die voor het plangebied beschikbaar zijn vanaf de tweede helft van de 18de eeuw. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op deze kaart wordt het plangebied weergegeven in de landelijke omgeving ten noorden van de 'Vaerendriesch'. De straten Elshout (ten noorden) en Paradijskouter (ten zuiden) zijn reeds grotendeels te onderscheiden. De Elshout volgt ten noorden echter een ietwat ander verloop dan op heden het geval is. Dit kan ook te wijten zijn aan de nauwkeurigheid van de kaart. Op het kruispunt van de Elshout met de Doornplasstraat bevinden zich in elk geval diverse hoeves. Het plangebied valt net binnen de achterliggende tuin- en landbouwgronden en lijkt onbebouwd te zijn geweest in deze periode. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) wordt de spoorweg aangegeven ten zuiden van het plangebied. Het terrein is nog steeds onbebouwd en is wellicht in gebruik als landbouwgrond. Eenzelfde situatie is waar te nemen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879). Op de kaart van Vandermaelen (ca. 1846-1854) en de topografische kaart van 1863 valt een gebouw binnen de noordwestelijke weg. Op de topografische kaarten van 1879, 1893 en 1910 gaat het om drie parallelle bouwvolumes. Mogelijk dienen deze echter net ten westen gesitueerd te worden, zoals het geval op de topografische kaart van 1937 en de orthofoto van 1971. Het plangebied blijft verder onbebouwd doorheen de 19de en 20ste eeuw. De huidige bebouwing is voor het eerst zichtbaar op de orthofoto van 2000-2003. Sindsdien bleef het plangebied nagenoeg ongewijzigd.

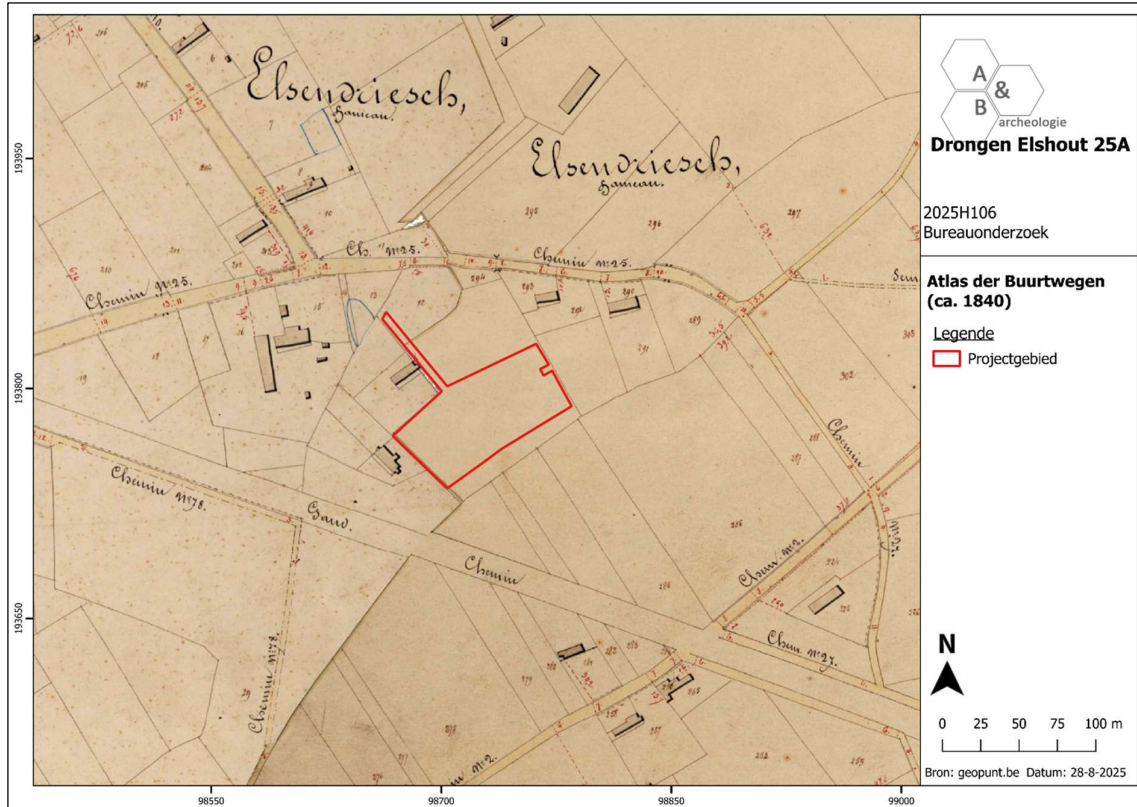
⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Drongen*.

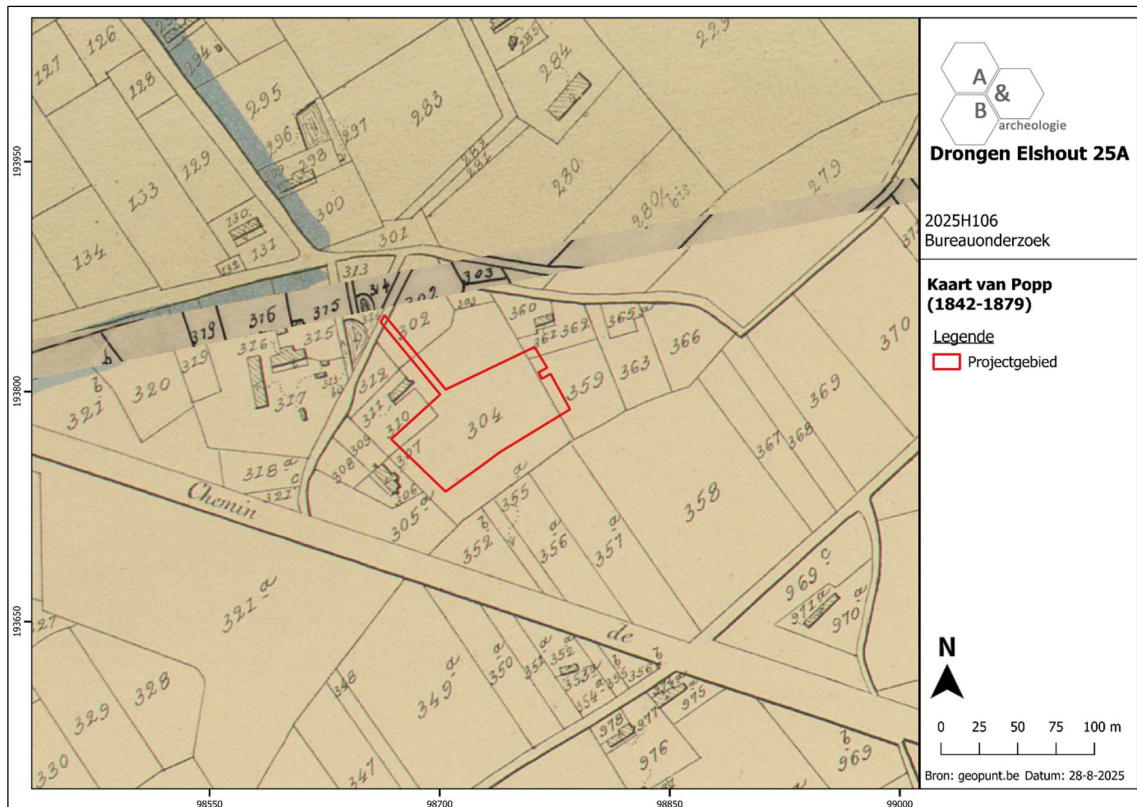
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Detailuitsnede van de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

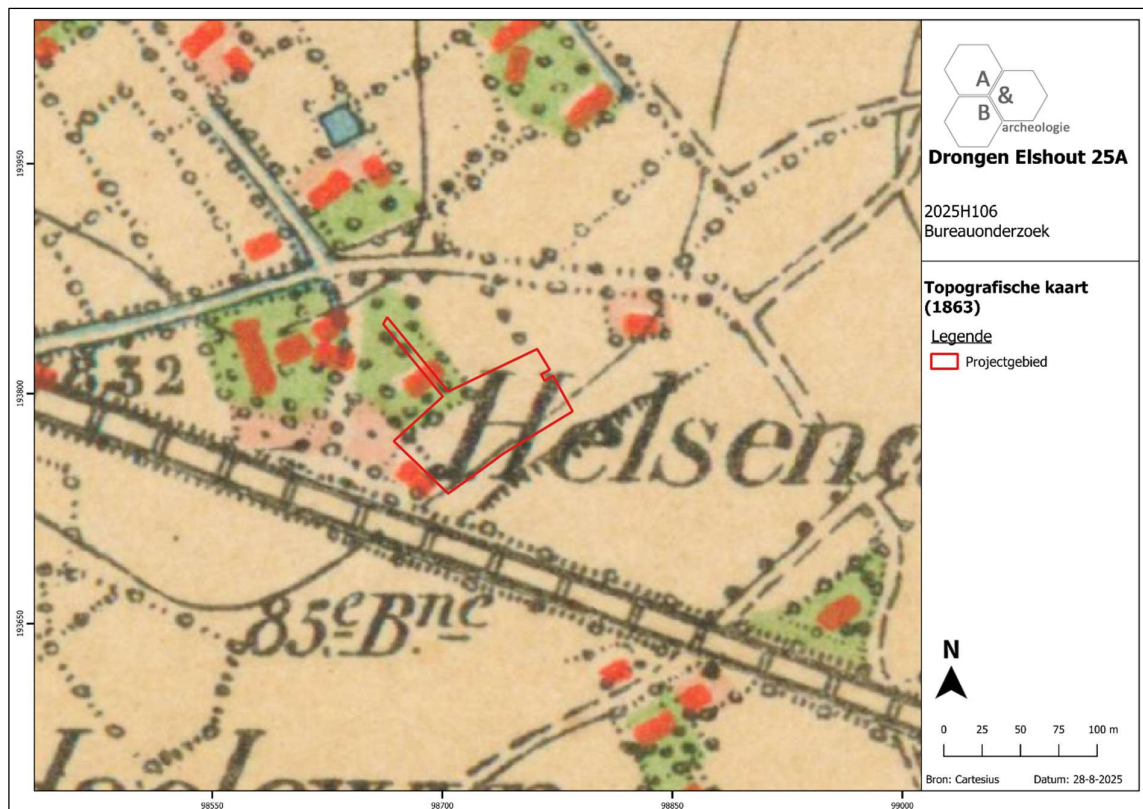
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

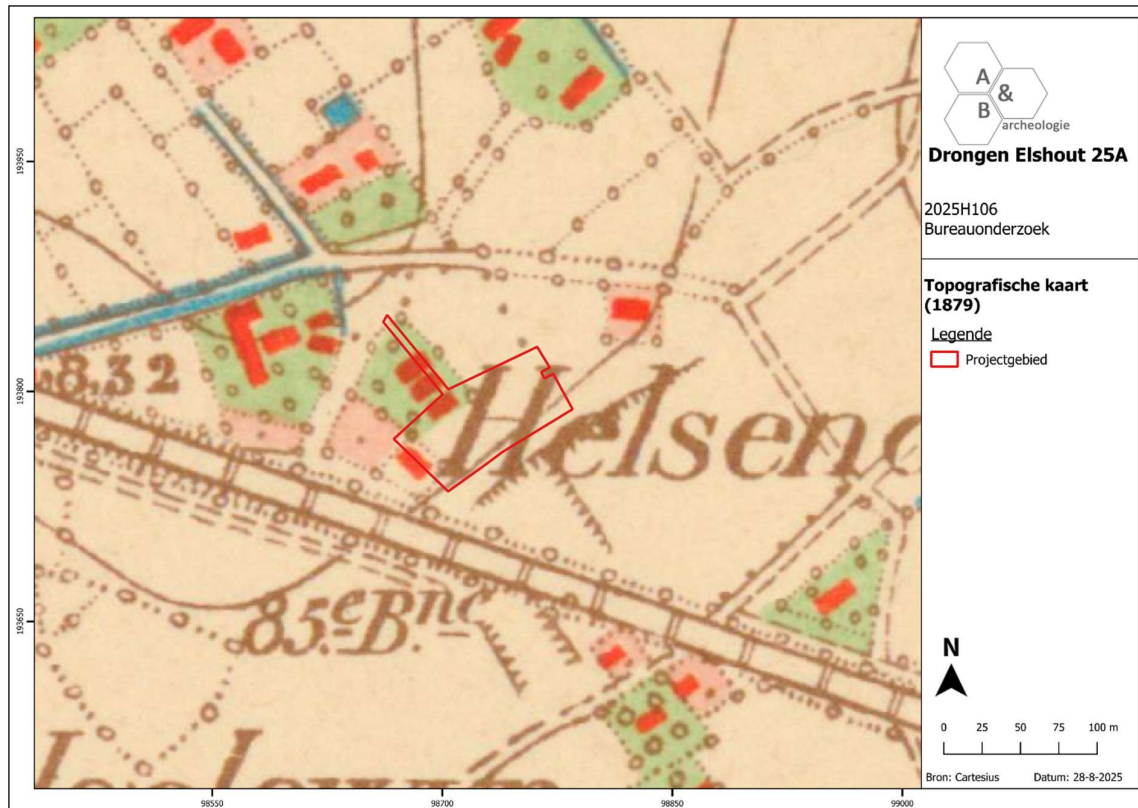
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)

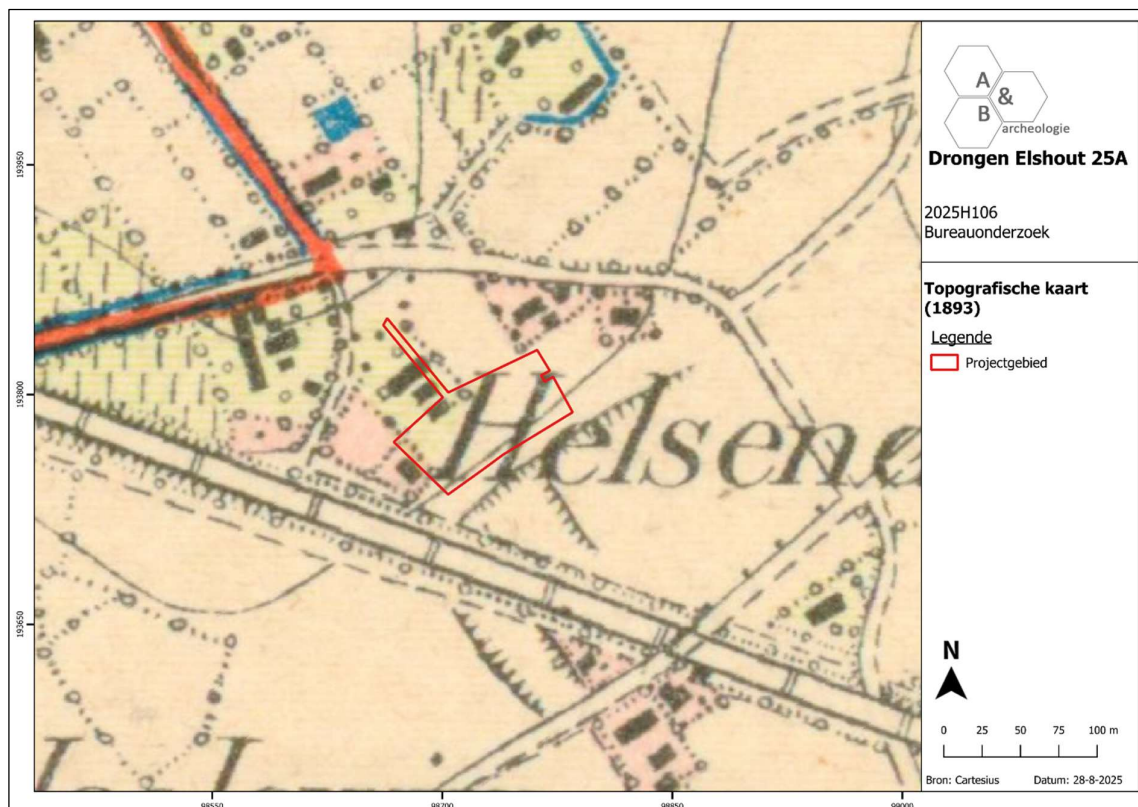
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)

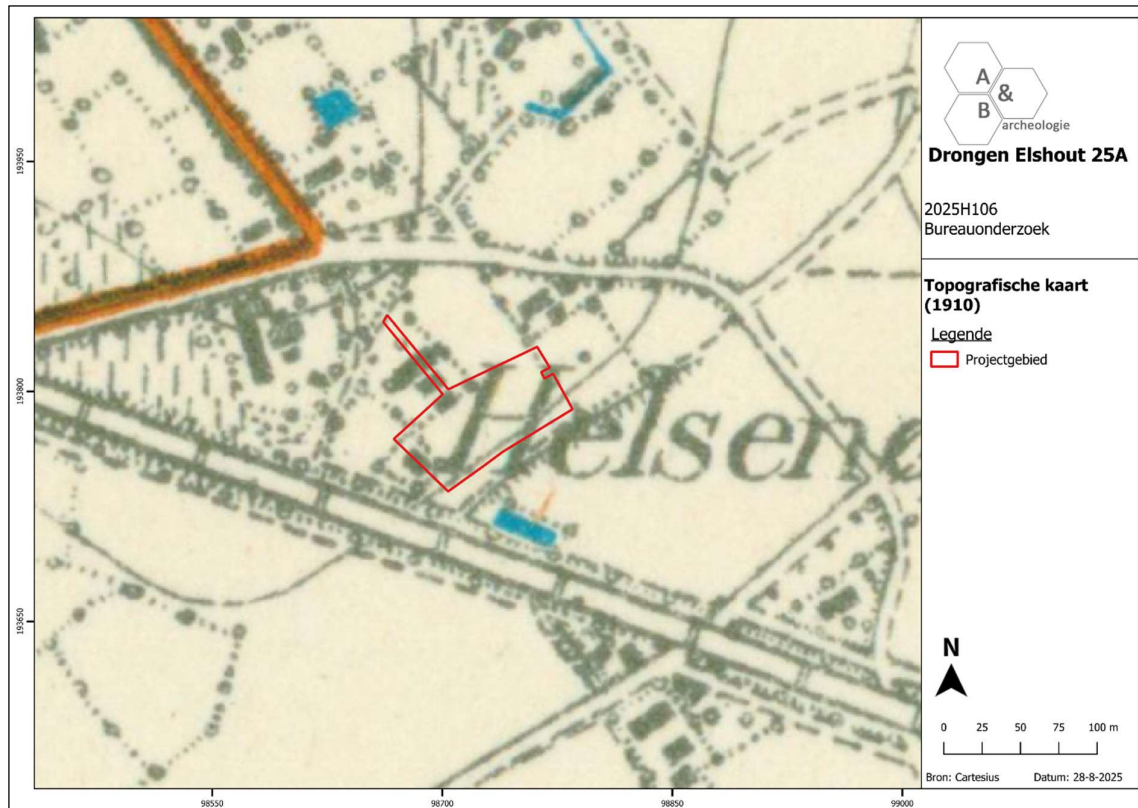
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1863 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

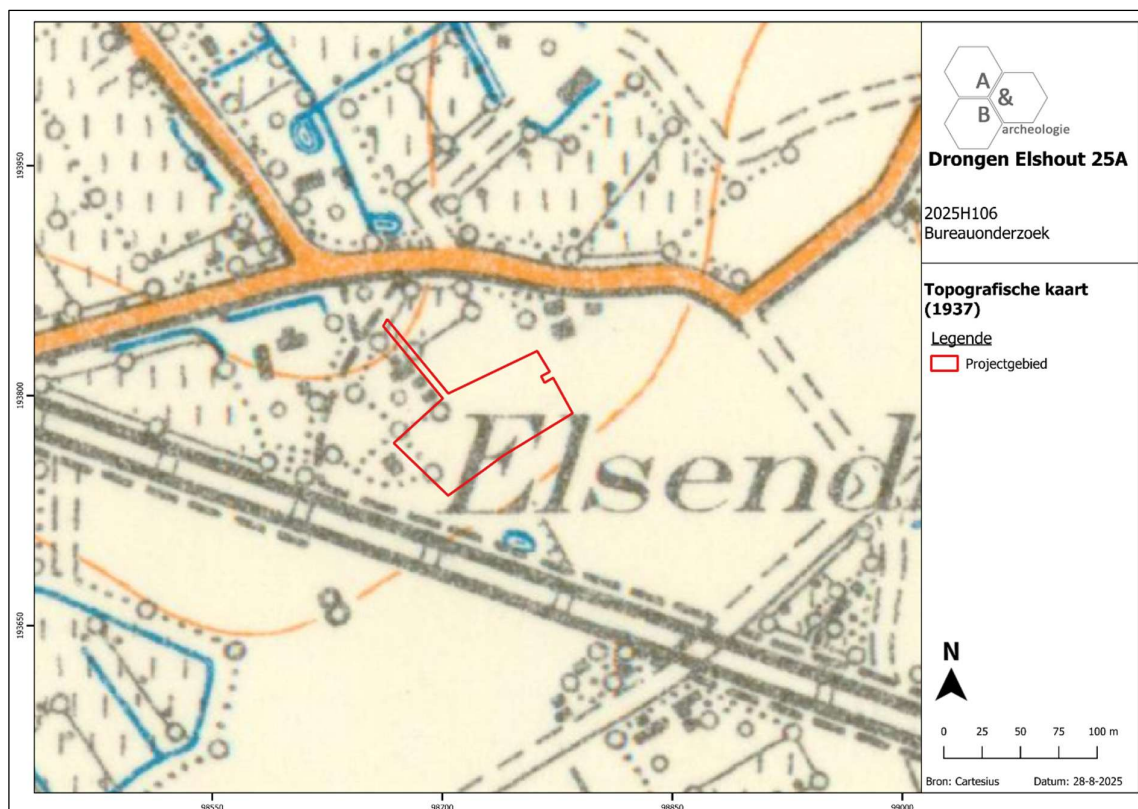
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1879 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

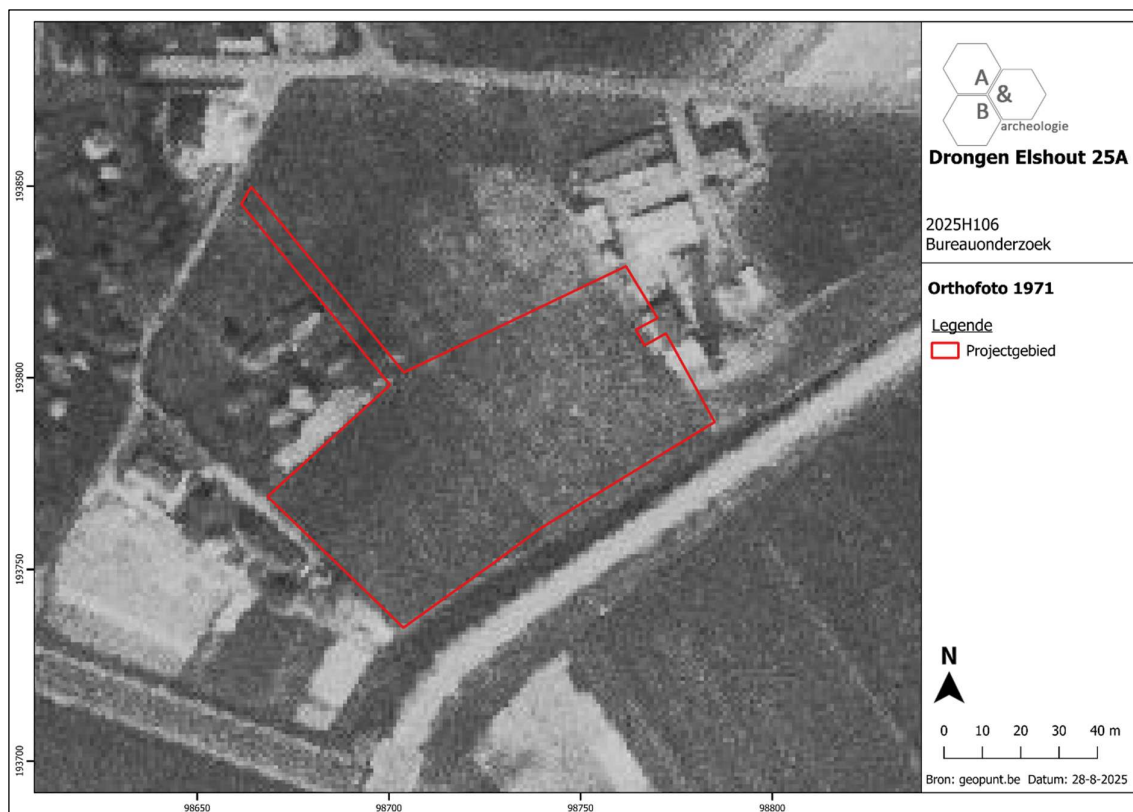
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1893 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

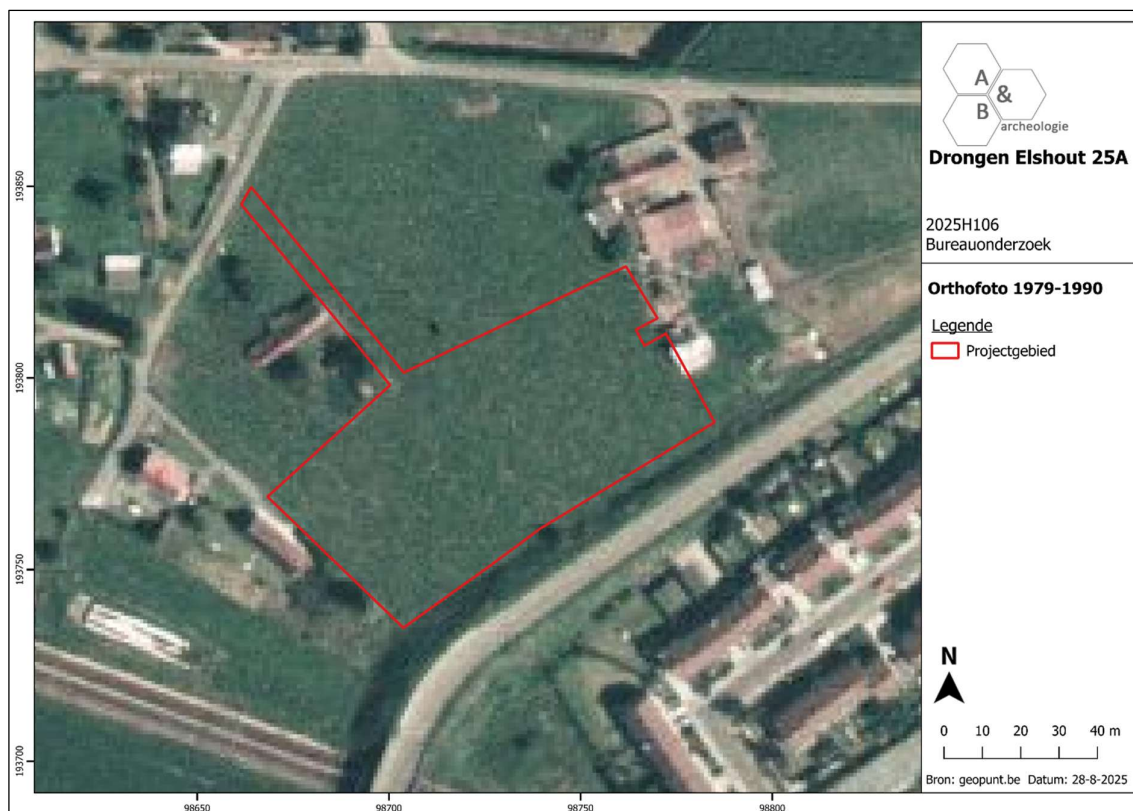
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

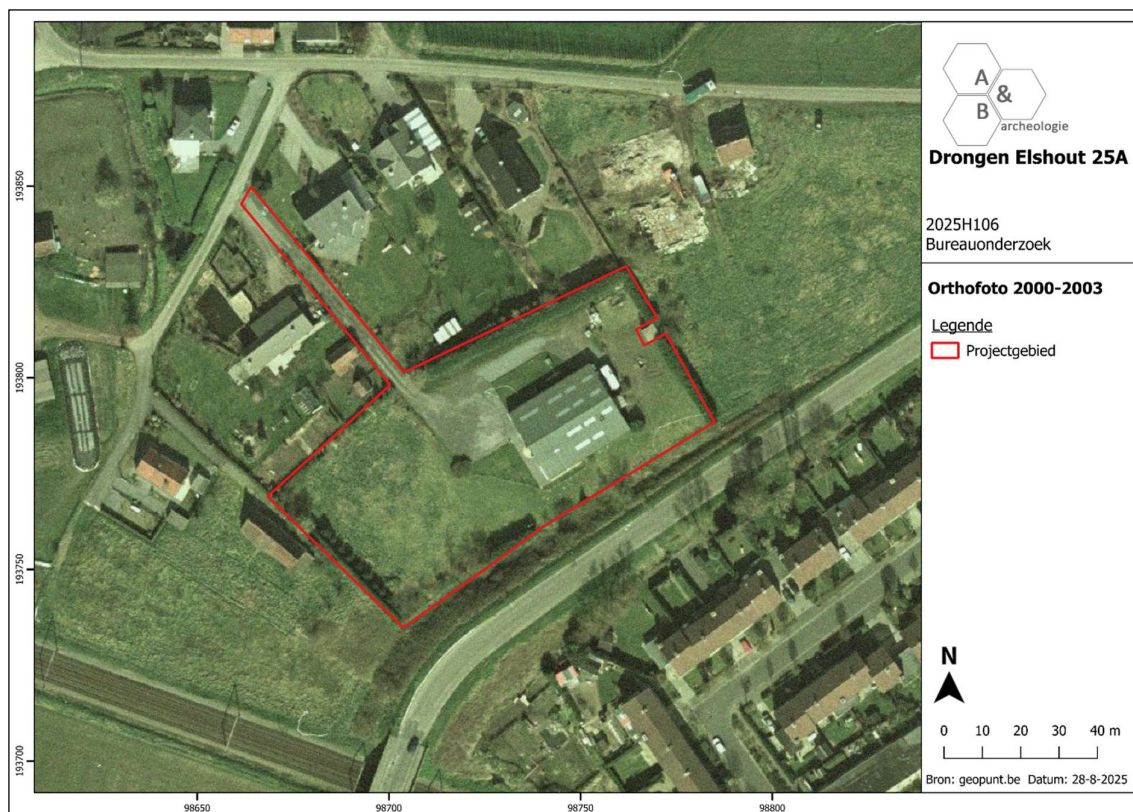
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1937 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

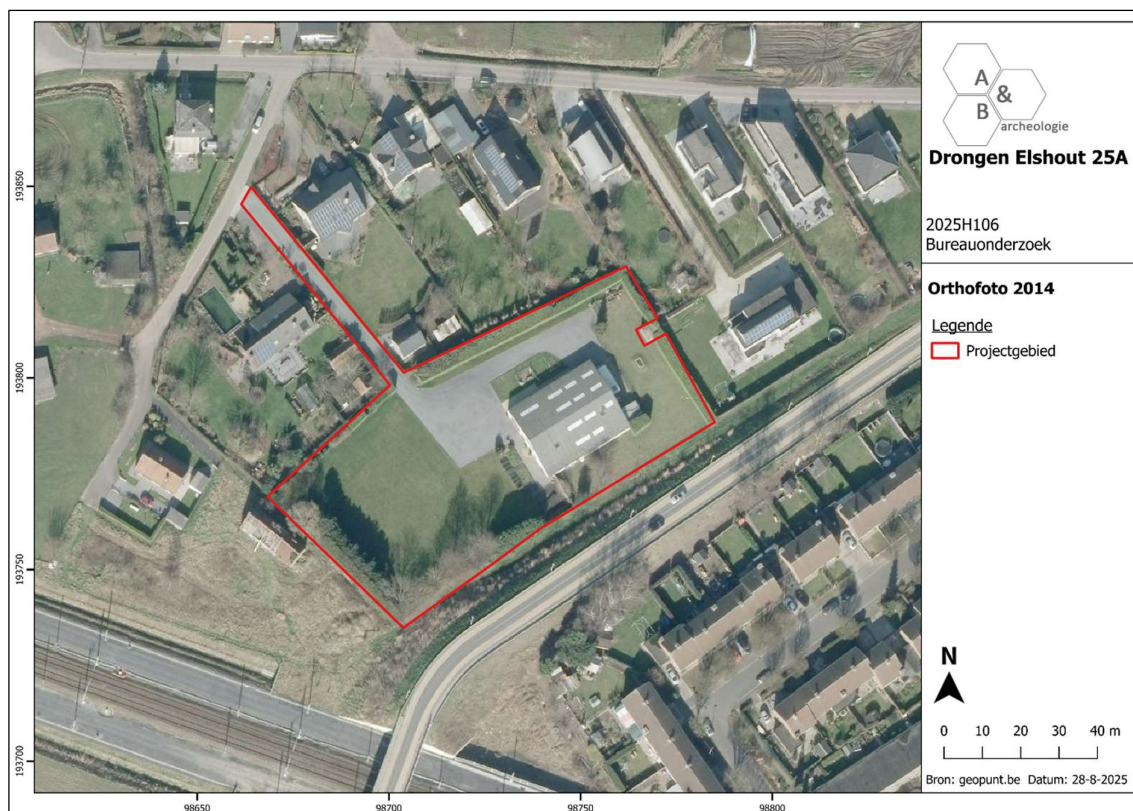
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

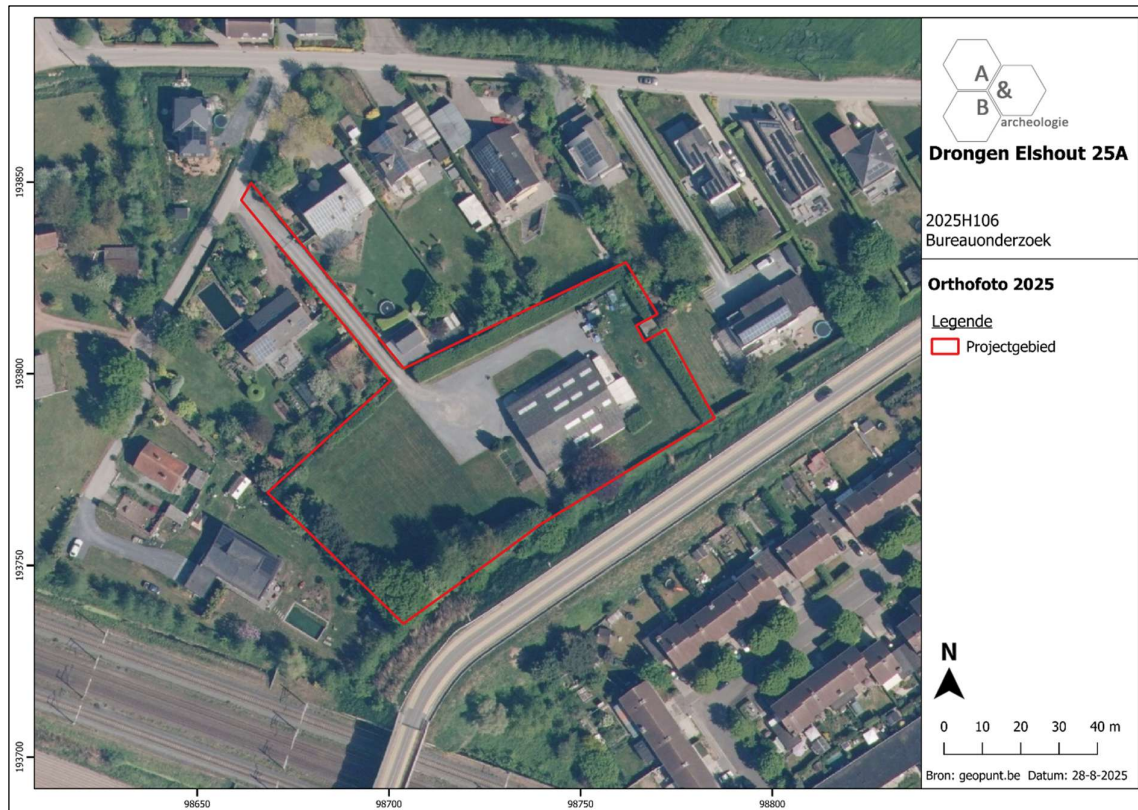
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2014 (bron: geopunt.be).

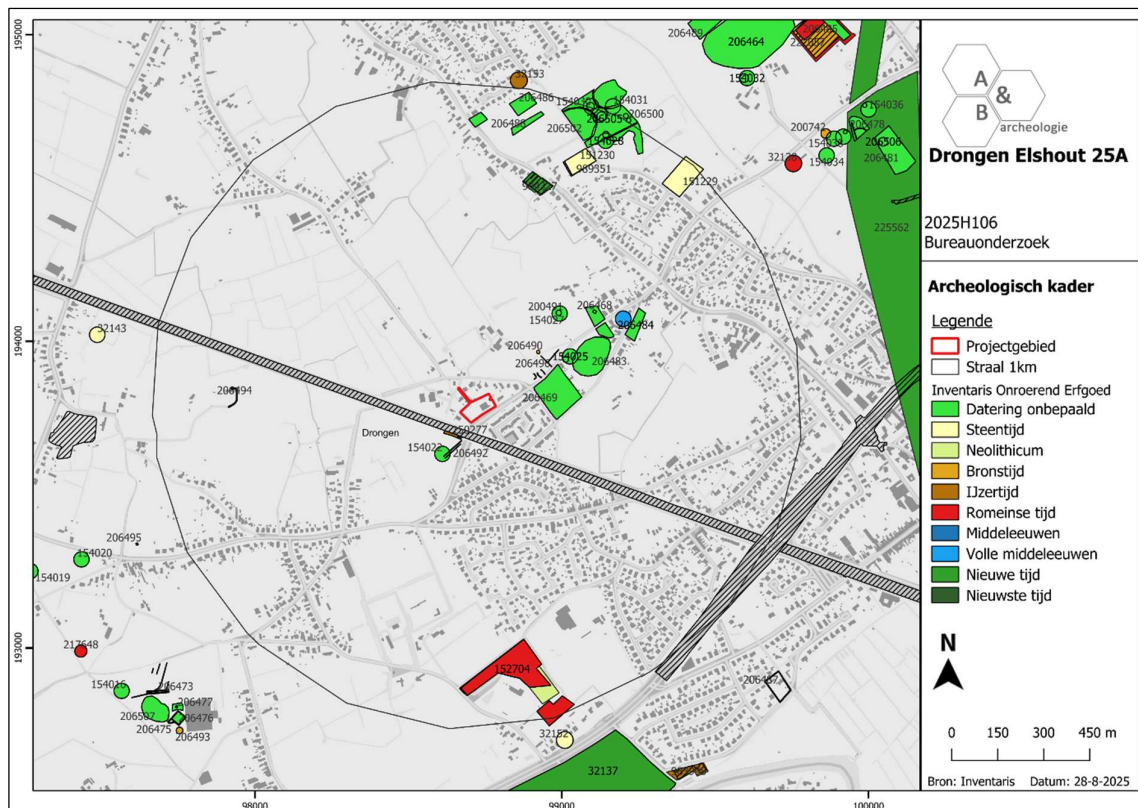

Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2025 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het plangebied verschillende archeologische sites aangegeven. Het gaat hoofdzakelijk om luchtfotografische waarnemingen, onder andere van bronstijd grafheuvels, en prospectievondsten, waaronder lithisch materiaal uit de steentijden. Daarnaast toonde ook het beperkte gravend onderzoek al aan dat de omgeving werd bewoond tijdens het neolithicum, de metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Ook werden al artillerie-inslagen uit de Eerste Wereldoorlog geregistreerd.

De gekende archeologische waarden uit een straal van 1km rond het plangebied worden hieronder verder besproken.

Figuur 32 Projectie van de gekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied op het GRB (Agentschap Onroerend Erfgoed; geopunt.be).

Het merendeel van de archeologische waarden uit de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen uit luchtfotografische prospectiecampaagnes. Zo werden langs de Holisstraat ten zuidwesten en noordoosten van het plangebied verschillende circulaire structuren, vermoedelijk grafheuvels uit de bronstijd opgemerkt (ID 154022⁷, 154025⁸, 154027⁹, 200491¹⁰, 200492¹¹ en 206490¹²). Ter hoogte van locatie 32148¹³ werd een ovale structuur waargenomen die na een boring, waarbij reducerend gebakken aardewerk werd aangetroffen, als volmiddeleeuwse gracht geïnterpreteerd kon worden. Ter hoogte van locatie 206492¹⁴ werden daarnaast wegen uit de nieuwste tijd aangeduid. Verder werden rondom de Holisstraat nog enkele andere structuren van onbepaalde datum, waaronder grachten en kuilen opgemerkt (ID 206468¹⁵, 206469¹⁶, 206483¹⁷, 206484¹⁸ en 206496¹⁹). Een tweede cluster aan luchtfotografische waarnemingen bevond zich rondom de Luchterenkerkweg, op ca. 1km ten noordnoordoosten van het plangebied. Ook hier werden vermoedelijke bronstijdgrafheuvels aangetroffen (ID 154028²⁰, 154029²¹, 154030²², 200496²³, 200497²⁴ en 200498²⁵), alsook een middeleeuwse omwalling (ID 206494²⁶), enkele kuilen (ID 32153²⁷, 206486²⁸ en 206505²⁹) en andere structuren van onbepaalde datum (ID 206488³⁰ en 206502³¹).

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Kraaiaarde Circulaire structuur 508*.

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Holisstraat Circulaire structuur 492*.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Holisstraat Circulaire structuur 491*.

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Paradijskouter*.

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Kraaiaard*.

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *(Holisstraat)*.

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 496*.

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 497*.

²² Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 498*.

²³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Halewijn*.

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg I*.

²⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

²⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

³⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

³¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*.

Verder werden bij veldkartering rondom de Luchterenkerkweg al diverse lithische artefacten (ID 32153³², 151229³³ en 151230³⁴), aardewerkfragmenten uit de metaaltijden (ID 32153³⁵ en 151230³⁶) en de middeleeuwen (ID 151229³⁷ en 151230³⁸) aangetroffen.

Gravend onderzoek is nog relatief schaars in de omgeving. Net ten zuiden van de spoorweg werd in 2009 wel een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (ID 150277³⁹). Hierbij kwam een aantal kuilen met handgevormd aardewerk uit de late ijzertijd of vroeg-Romeinse periode aan het licht, alsook een gracht met Romeins gedraaid aardewerk. Enkele grachten konden daarnaast in de 12de-13de eeuw geplaatst worden.

Ook aan de Sint-Gerolfstraat, op ca. 800m ten zuidzuidoosten van het plangebied werd in 2009 een opgraving uitgevoerd (ID 152704⁴⁰ en 988626⁴¹). Hierbij kwamen enkele lithische artefacten en grondsporen uit het neolithicum aan het licht. Ook werden verspreid over de opgravingszone vijf kuilen met een grote hoeveelheid uit de late bronstijd geattesteerd. De kuilen bevatten een grote hoeveelheid aardewerk, een spinschijfje, weefgewichten en verbrande leem. Ze wijzen op de aanwezigheid van een bewoningssite en ambachtelijke activiteiten op of in de directe nabijheid van het plangebied. Het merendeel van de sporen dateerde echter uit de Romeinse periode. Zo werden zes gebouwplattegronden van hoofdgebouwen, enkele spiekers, kuilen, grachten en een wegtracé onderscheiden. Ze maken deel uit van een wellicht meerfasig woonerf uit de 1ste-2de eeuw n.C. Verder werden binnen de opgravingszone nog acht artillerie-inslagen uit de Eerste Wereldoorlog geregistreerd. Enkele ervan konden worden toegeschreven aan granaten die werden afgevuurd met Franse Schneiderkanonnen richting de Duitse artillerieopstelling op de Keiskant.

Ter hoogte van de Antoon Catriestraat 125, op ca. 750m ten noordnoordoosten van het plangebied, vond in 2022 een proefsleuvenonderzoek plaats (ID 984327⁴²). Het onderzoek leverde louter kuilen, gracht- en greppelsegmenten uit de nieuwe en/of nieuwste tijd. Ook het proefsleuvenonderzoek aan de Luchterenkerkweg, meteen tegenover deze site, bracht slechts een aantal kuilen en grachten uit de nieuwe en nieuwste tijd aan het licht (ID 989351⁴³).

³² Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg I*.

³³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg II*.

³⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg III*.

³⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg I*.

³⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg III*.

³⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg II*.

³⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg III*.

³⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Spoorlijn Drongen-Landegem (KV1)*.

⁴⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Keiskant*.

⁴¹ De Clercq, De Mulder, Stoops 2010; Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Sint-Gerolstraat*.

⁴² Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Catriestraat 125*.

⁴³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg*.

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied bevond zich in de 18de eeuw in een landelijke omgeving op ca. 1,8km ten westen van het dorpscentrum van Drongen. Hoewel er rond het kruispunt van de Elshout en de Doornplasstraat ten noorden van het terrein in deze periode al verschillende hoeves aanwezig waren, bleef het plangebied doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw in gebruik als landbouwgrond. Aan het einde van de 20ste eeuw of het begin van de 21ste eeuw kwam de huidige bebouwing tot stand. Deze zou reeds enige impact gehad kunnen hebben op de ondergrond. Op basis van het bureauonderzoek alleen is de mogelijke verstoringsgraad niet te bepalen. Het westelijke terreindeel bleef bovendien steeds onbebouwd, waardoor eventuele archeologische sporen gunstig bewaard zouden kunnen zijn.

- Drongen ontwikkelde zich op een hogere rug die in het noorden begrensd wordt door de vallei van de Lieve, de Merebeek en de Oude Kale, in het zuiden door de Leievallei, en in het oosten door de Ringvaart om Gent. Op het grondgebied van Drongen, in het zuidwesten, heeft de heuvelrug een maximale hoogte van ca. +10,7m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke flank van de Heuvelrug, die in deze richting afloopt naar de vallei van de Lieve en de Merebeek. Dit is ook te zien op het detail van het digitaal hoogtemodel; het plangebied daalt immers geleidelijk van zuidoost (ca. +9,0m TAW) naar noordwest (ca. 7,6m TAW). Op het gedetailleerd hoogtemodel zijn ook de bebouwing en begroeiing te onderscheiden als hoger gelegen zones, terwijl de verhardingen rond het gebouw iets lager gelegen lijken te zijn. Ten zuiden van het plangebied komt een opvallend hoger gelegen zone voor. Het gaat om de Holisstraat, die hier een brug vormt over de spoorweg. Bodemkundig worden binnen het plangebied matig natte lichte zandleembodems zonder profielontwikkeling en droge lichte zandleembodems of lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont verwacht.

- Op archeologisch vlak zijn in de omgeving van het plangebied enkele archeologische sites gekend die aantonen dat de omgeving reeds bewoond werd in de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en middeleeuwen. De ligging van het plangebied, op de flank van een verhoogde rug in het landschap, omgeven door verschillende natuurlijke waterlopen, zorgt eveneens voor een verhoogd archeologisch potentieel.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing gesloopt worden en worden de verhardingen opgebroken. Ook de begroeiing wordt deels verwijderd. De bomen in het zuidwestelijke deel van het plangebied blijven echter deels behouden. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in acht nieuwe loten voor gesloten en halfopen bebouwing. De bouwloten worden omgeven door private tuinzones met een oprit. De nieuwe verkaveling zal ontsloten worden via een nieuwe wegnis die in het noordwesten zal aansluiten op de straat Elshout. De wegnis loopt binnen de verkaveling verder naar het zuiden en oosten en sluit aan op de opritten van loten 1 t.e.m. 5. Loten 7 t.e.m. 8 worden met de wegnis verbonden door paden. Rondom de wegnis worden parkeerstroken en gemeenschappelijke groenzones aangelegd. In het centrale deel van het terrein wordt hierbinnen een infiltratievoorziening aangelegd. Er zullen grootschalige bodemingrepen plaatsvinden op het terrein: de sloop van de huidige bebouwing, het uitbreken van de verhardingen, het bouwrijp maken van het plangebied, de funderingswerken, de aanleg van nutsleidingen en nieuwe verhardingen, de omgevingsaanleg enz. Ook het werfverkeer zal een impact hebben op de bodem. Gezien het een verkavelingsdossier betreft, dient uitgegaan te worden van een potentieel integrale bodemverstoring van het volledige plangebied.

Het plangebied kent een verhoogde archeologische verwachting, zowel voor steentijd artefactensites als voor sites met grondsporen. Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met 100% zekerheid aangetoond worden. De geplande werken zijn van dien aard dat eventueel archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving rond Zele waarvan het archeologisch belang reeds enigszins is aangetoond. Het verder vooronderzoek dient uitgevoerd te worden in een uitgesteld traject, na de sloop van de bebouwing.

Bij de afweging voor het verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om een uitspraak te kunnen doen over de geschikte onderzoeksmethodes. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of weinig impact in de bodem. Deze onderzoekstechnieken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient verder overgegaan te worden tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient eerst getracht te worden deze in situ te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is het noodzakelijk om een landschappelijk booronderzoek uit te voeren op het terrein om het potentieel op in situ bewaarde steentijd artefactensites na te gaan. Het plangebied kent immers een gunstige landschappelijke ligging, op de flank van een hogere rug, omgeven door enkele natuurlijke waterlopen. In de omgeving werden daarnaast ook reeds lithische artefacten aangetroffen, zij het doorgaans in secundaire context. Het landschappelijk booronderzoek kan ook inzicht bieden in de bodemopbouw, de verstoringsgraad en de diepte van het archeologisch niveau. Het voorstel voor het landschappelijk bodemonderzoek, door middel van boringen, wordt in het programma van maatregelen verduidelijkt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmeting, grondradar etc.

In dit geval is het niet zinvol een geofysisch onderzoek uit te voeren. Deze onderzoeksmethode kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak om de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten, na te gaan. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is het niet zinvol een veldkartering en metaaldetectie uit te voeren. Wel dient bij het proefsleuvenonderzoek (cf. infra) een metaaldetector ingezet te worden ter controle van de sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bijvoorbeeld in situ steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing indien uit het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat er binnen het plangebied mogelijk in situ bewaarde steentijd artefactensites kunnen voorkomen. De strategie en methodiek voor het verkennend en waarderend booronderzoek is afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing indien uit het landschappelijk en archeologisch booronderzoek blijkt dat er binnen het plangebied mogelijk in situ bewaarde steentijd artefactensites voorkomen. De strategie en methodiek voor het verkennend en waarderend booronderzoek is afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk en archeologisch booronderzoek.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Dit onderzoek kan volgen na de afronding van het landschappelijk booronderzoek (en eventueel archeologisch booronderzoek/proefputtenonderzoek). Het sleuvenplan, de richtlijnen en de onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op deze kaart wordt het plangebied weergegeven in de landelijke omgeving ten noorden van de 'Vaerendriesch'. De straten Elshout (ten noorden) en Paradijskouter (ten zuiden) zijn reeds grotendeels te onderscheiden. De Elshout volgt ten noorden echter een ietwat ander verloop dan op heden het geval is. Dit kan ook te wijten zijn aan de nauwkeurigheid van de kaart. Op het kruispunt van de Elshout met de Doornplasstraat bevinden zich in elk geval diverse hoeves. Het plangebied valt net binnen de achterliggende tuin- en landbouwgronden en lijkt onbebouwd te zijn geweest in deze periode. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) wordt de spoorweg aangegeven ten zuiden van het plangebied. Het terrein is nog steeds onbebouwd en is wellicht in gebruik als landbouwgrond. Eenzelfde situatie is waar te nemen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879). Op de kaart van Vandermaelen (ca. 1846-1854) en de topografische kaart van 1863 valt een gebouw binnen de noordwestelijke weg. Op de topografische kaarten van 1879, 1893 en 1910 gaat het om drie parallelle bouwvolumes. Mogelijk dienen deze echter net ten westen gesitueerd te worden, zoals het geval op de topografische kaart van 1937 en de orthofoto van 1971. Het plangebied blijft verder onbebouwd doorheen de 19de en 20ste eeuw. De huidige bebouwing is voor het eerst zichtbaar op de orthofoto van 2000-2003. Sindsdien bleef het plangebied nagenoeg ongewijzigd.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

De huidige bebouwing en verharding zou reeds een impact gehad kunnen hebben op het archeologisch niveau. Dit is op basis van het bureauonderzoek alleen echter niet met zekerheid aan te tonen. Het westelijke deel van het plangebied bleef de laatste eeuwen echter onbebouwd, waardoor eventuele archeologische sporen een gunstige bewaring kunnen kennen. Het verder vooronderzoek dient meer inzicht te bieden in de verstoringsgraad van het terrein.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Het plangebied bevindt zich op de noordelijke flank van een hogere rug in het landschap. Het hoogteverschil is echter eerder beperkt. Toch zouden erosieverschijnselen, zoals aftopping van de sporen op de hogere locaties en colluvium in de lagere landschapsdelen mogelijk kunnen voorkomen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing gesloopt worden en worden de verhardingen opgebroken. Ook de begroeiing wordt deels verwijderd. De bomen in het zuidwestelijke deel van het plangebied blijven echter deels behouden. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in acht nieuwe loten voor gesloten en halfopen bebouwing. De bouwloten worden omgeven door private tuinzones met een oprit. De nieuwe verkaveling zal ontsloten worden via een nieuwe wegnis die in het noordwesten zal aansluiten op de straat Elshout. De wegnis loopt binnen de verkaveling verder naar het zuiden en oosten en sluit aan op de opritten van loten 1 t.e.m. 5. Loten 7 t.e.m. 8 worden met de wegnis verbonden door paden. Rondom de wegnis worden parkeerstroken en gemeenschappelijke

groenzones aangelegd. In het centrale deel van het terrein wordt hierbinnen een infiltratievoorziening aangelegd. Er zullen grootschalige bodemingrepen plaatsvinden op het terrein: de sloop van de huidige bebouwing, het uitbreken van de verhardingen, het bouwrijp maken van het plangebied, de funderingswerken, de aanleg van nutsleidingen en nieuwe verhardingen, de omgevingsaanleg enz. Ook het werfverkeer zal een impact hebben op de bodem. Gezien het een verkavelingsdossier betreft, dient uitgegaan te worden van een potentieel integrale bodemverstoring van het volledige plangebied.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het bureauonderzoek alleen kan niet met zekerheid worden vastgesteld of er al dan niet een archeologische site aanwezig is binnen de grenzen van het plangebied. De kans op het aantreffen van een of meerdere archeologische site(s) is echter niet onbestaande. Deze verwachting geldt zowel voor in situ bewaarde steentijd artefactensites als voor sites met grondsporen.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren waarbij verspreid over het plangebied een aantal boringen uitgevoerd worden. Indien uit de landschappelijke boringen blijkt dat er archeologische niveaus met potentieel voor steentijdsites bewaard zijn op een deel van of over het volledige terrein, dan dient een verder verkennend archeologisch booronderzoek te gebeuren. Deze onderzoeksvorm valt onder 'verder vooronderzoek met ingreep in de bodem' en bestaat uit boringen, geplaatst volgens een boorpuntenraster met parallelle raaien die 10m uit elkaar liggen en waarbij de boorpunten op de raai 12m uit elkaar liggen. De keuze voor het boorgrid is gebaseerd op de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek. Het opgeboorde residu dient uitgezeefd en gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van silexartefacten en andere indicatoren voor menselijke aanwezigheid. Op de locatie waar er in situ steentijdartefacten worden aangetroffen, dient ofwel een verder vooronderzoek gericht op steentijd te gebeuren om de site beter te kunnen afbakenen (door middel van een waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek in functie van steentijd artefactensites), ofwel kan meteen overgegaan worden naar een opgraving.

De tweede fase bestaat uit een proefsleuvenonderzoek en kan volgen na het landschappelijk booronderzoek, indien de resultaten van dit onderzoek negatief zijn (= geen potentieel voor steentijd). Indien er bij de landschappelijke boringen wordt vastgesteld dat het archeologisch niveau op bepaalde delen van het plangebied verstoord is, dan dienen in deze delen geen proefsleuven meer aangelegd te worden. Bij het proefsleuvenonderzoek worden parallelle proefsleuven aangelegd om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen: Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het van belang om de verstoringsgraad in kaart te brengen: Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afluitend dienen alle gegevens samen beschouwd te worden om een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of een verder onderzoek in de vorm van een opgraving noodzakelijk is over een deel van of over het volledige terrein, of kan overgegaan worden tot een vrijgave van het terrein bij de afwezigheid van archeologische sporen.

De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Elshout 25A in Drongen (deelgemeente van Gent, provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de oppervlakte van de betrokken percelen groter is dan 3000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is ca. 5.567m² groot en situeert zich ten zuiden van de straat Elshout, ter hoogte van huisnummer 25A, en ten noordwesten van de Holisstraat. Het terrein heeft een quasi rechthoekige vorm en is via een smalle verharde weg verbonden met de straat Elshout in het noordwesten. In het oostelijke deel van het plangebied is op heden een loods aanwezig die in het noorden wordt omgeven door verhardingen. Het overige deel van het terrein is begroeid met gras en langs de randen komen hagen en bomen voor. Het plangebied wordt voornamelijk omgeven door woningen met omliggende tuinen. Ten zuiden loopt de spoorweg tussen Gent en Brugge. In de ruimere omgeving komen in het noorden, zuiden en westen ook nog landbouwgronden voor.

Het plangebied bevond zich in de 18de eeuw in een landelijke omgeving op ca. 1,8km ten westen van het dorpscentrum van Drongen. Hoewel er rond het kruispunt van de Elshout en de Doornplasstraat ten noorden van het terrein in deze periode al verschillende hoeves aanwezig waren, bleef het plangebied doorheen de 18de, 19de en 20ste eeuw in gebruik als landbouwgrond. Aan het einde van de 20ste eeuw of het begin van de 21ste eeuw kwam de huidige bebouwing tot stand. Deze zou reeds enige impact gehad kunnen hebben op de ondergrond. Op basis van het bureauonderzoek alleen is de mogelijke verstoringsgraad niet te bepalen. Het westelijke terreindeel bleef bovendien steeds onbebouwd, waardoor eventuele archeologische sporen gunstig bewaard zouden kunnen zijn.

Drongen ontwikkelde zich op een hogere rug die in het noorden begrensd wordt door de vallei van de Lieve, de Merebeek en de Oude Kale, in het zuiden door de Leievallei, en in het oosten door de Ringvaart om Gent. Op het grondgebied van Drongen, in het zuidwesten, heeft de heuvelrug een maximale hoogte van ca. +10,7m TAW. Het plangebied bevindt zich op de noordelijke flank van de Heuvelrug, die in deze richting afloopt naar de vallei van de Lieve en de Merebeek. Dit is ook te zien op het detail van het digitaal hoogtemodel; het plangebied daalt immers geleidelijk van zuidoost (ca. +9,0m TAW) naar noordwest (ca. 7,6m TAW). Op het gedetailleerd hoogtemodel zijn ook de bebouwing en begroeiing te onderscheiden als hoger gelegen zones, terwijl de verhardingen rond het gebouw iets lager gelegen lijken te zijn. Ten zuiden van het plangebied komt een opvallend hoger gelegen zone voor. Het gaat om de Holisstraat, die hier een brug vormt over de spoorweg. Bodemkundig worden binnen het plangebied matig natte lichte zandleembodems zonder profielontwikkeling en droge lichte zandleembodems of lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont verwacht.

Op archeologisch vlak zijn in de omgeving van het plangebied enkele archeologische sites gekend die aantonen dat de omgeving reeds bewoond werd in de steentijden, de metaaltijden, de Romeinse periode en middeleeuwen. De ligging van het plangebied, op de flank van een verhoogde rug in het

landschap, omgeven door verschillende natuurlijke waterlopen, zorgt eveneens voor een verhoogd archeologisch potentieel.

In eerste instantie zal de bestaande bebouwing gesloopt worden en worden de verhardingen opgebroken. Ook de begroeiing wordt deels verwijderd. De bomen in het zuidwestelijke deel van het plangebied blijven echter deels behouden. Vervolgens zal het terrein verkaveld worden in acht nieuwe loten voor gesloten en halfopen bebouwing. De bouwloten worden omgeven door private tuinzones met een oprit. De nieuwe verkaveling zal ontsloten worden via een nieuwe wegnis die in het noordwesten zal aansluiten op de straat Elshout. De wegnis loopt binnen de verkaveling verder naar het zuiden en oosten en sluit aan op de opritten van loten 1 t.e.m. 5. Loten 7 t.e.m. 8 worden met de wegnis verbonden door paden. Rondom de wegnis worden parkeerstroken en gemeenschappelijke groenzones aangelegd. In het centrale deel van het terrein wordt hierbinnen een infiltratievoorziening aangelegd. Er zullen grootschalige bodemingrepen plaatsvinden op het terrein: de sloop van de huidige bebouwing, het uitbreken van de verhardingen, het bouwrijp maken van het plangebied, de funderingswerken, de aanleg van nutsleidingen en nieuwe verhardingen, de omgevingsaanleg enz. Ook het verkeer zal een impact hebben op de bodem. Gezien het een verkavelingsdossier betreft, dient uitgegaan te worden van een potentieel integrale bodemverstoring van het volledige plangebied.

Het plangebied kent een verhoogde archeologische verwachting, zowel voor steentijd artefactensites als voor sites met grondsporen. Op basis van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met 100% zekerheid aangetoond worden. De geplande werken zijn van dien aard dat eventueel archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving rond Zele waarvan het archeologisch belang reeds enigszins is aangetoond. Het verder vooronderzoek dient uitgevoerd te worden in een uitgesteld traject, na de sloop van de bebouwing.

Het verder vooronderzoek bestaat enerzijds uit een landschappelijk booronderzoek (eventueel gevolgd door een archeologisch booronderzoek en/of proefputtenonderzoek in functie van steentijd artefactensites) en anderzijds uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/200491>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/200492>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206468>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206469>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206483>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206484>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206490>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, (*Holisstraat*), geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206496>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Catriestraat 125*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/984327>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Drongen*, geraadpleegd op 28 augustus 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14006>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Halewijn*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206494>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Holisstraat Circulaire structuur 492*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154025>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Holisstraat Circulaire structuur 491*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154027>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Keiskant*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/152704>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Kraaiaard*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206492>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Kraaiaarde Circulaire structuur 508*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154022>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg I*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/32153>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg II*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/151229>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg III*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/151230>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Luchterenkerkweg*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/989351>.

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Paradijskouter*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/32148>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Sint-Gerolstraat*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/988626>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Spoorlijn Drongen-Landegem (KV1)*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/150277>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/200496>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/200497>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/200498>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206486>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206488>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206502>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomke*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/206505>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 498*, geraadpleegd op 29 augustus op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154030>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 497*, geraadpleegd op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154029>.
- Agentschap Onroerend Erfgoed 2025, *Stroomken Circulaire structuur 496*, geraadpleegd op 3 september 2025 op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/154028>.
- De Clercq W., De Mulder G., Stoops G., 2010. Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2010: Drongen, Sint-Gerolfstraat 16, Keiskant, *Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 4, 171-200.
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op het plangebied vanop de Holisstraat in het oosten (bron: https://www.google.com/maps).	8
Figuur 3 Zicht op het plangebied vanop de Holisstraat in het zuiden (bron: https://www.google.com/maps).	8
Figuur 4 Projectie van de nieuwe toestand op het GRB (bron: initiatiefnemer; geopunt.be).....	9
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).....	10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	13
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)...	13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	15
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: DOV).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	18
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart: type 3 (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 18 Detailuitsnede van de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	20
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	21
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	21
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	22
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1863 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1879 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1893 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1937 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	25
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	26

Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2014 (bron: geopunt.be).....	26
Figuur 31 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2025 (bron: geopunt.be).....	27
Figuur 32 Projectie van de gekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied op het GRB (Agentschap Onroerend Erfgoed; geopunt.be).....	28